

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1958-1959.

9 DECEMBER 1958.

WETSONTWERP

waarbij beroepsuitoefeningsvoorwaarden kunnen worden ingevoerd in de ambachts-, de kleine en middelgrote handels- en de kleine nijverheids-ondernemingen.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE MIDDENSTAND (1), UITGEBRACHT
DOOR DE HEER EECKMAN.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Uw Commissie heeft op 26 november 1958 en 3 december 1958 een grondig onderzoek gewijd aan dit wetsontwerp.

De door de Senaat overgemaakte tekst werd zonder wijzigingen eenparig aangenomen.

Historiek.

Wij menen dat het nuttig kan zijn hierna een korte historiek weer te geven van de initiatieven die, in verband met het probleem van de « vestiging in sommige zelfstandige beroepen » werden genomen.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Moyersoën.

A. — Vaste leden : de heren Charpentier, Counson, Eeckman, Gaspar, Hermans, Lavens, Lebas, Servais, Tanghe, Van Goey, Van Hamme, Verbaanderd. — Boeykens, Boutet, Cudell, De Groote, Deruelles, Mevr. Fontaine-Borguet, de heren Massart, Peeters (Justin), Tielemans. — de Looze, D'haeseleer.

B. — Plaatsvervangers : de heer Dehandschutter, Mevr. de Moor-Van Sina, de heren Fimmers, Lefère, Saint-Remy, Verroken. — Bracops, Denis, Hicquet, Nazé, Van Winghe. — Boey.

Zie :

44 (1958-1959) : — N° 1.

— N° 2 : Ontwerp door de Senaat gewijzigd.

— N° 3 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1958-1959.

9 DÉCEMBRE 1958.

PROJET DE LOI

permettant d'instituer des conditions d'exercice de la profession dans les entreprises de l'artisanat, du petit et du moyen commerce et de la petite industrie.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES CLASSES MOYENNES (1)

PAR M. EECKMAN.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Commission a examiné en détail le présent projet de loi les 26 novembre 1958 et 3 décembre 1958.

Elle a adopté à l'unanimité, sans modifications, le texte transmis par le Sénat.

Historique.

Nous estimons utile de donner ci-après un bref historique des initiatives prises dans certaines professions indépendantes en ce qui concerne l'accès à la profession.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Moyersoën.

A. — Membres titulaires : MM. Charpentier, Counson, Eeckman, Gaspar, Hermans, Lavens, Lebas, Servais, Tanghe, Van Goey, Van Hamme, Verbaanderd. — Boeykens, Boutet, Cudell, De Groote, Deruelles, Mme Fontaine-Borguet, MM. Massart, Peeters (Justin), Tielemans. — de Looze, D'haeseleer.

B. — Membres suppléants : M. Dehandschutter, Mme de Moor-Van Sina, MM. Fimmers, Lefère, Saint-Remy, Verroken. — Bracops, Denis, Hicquet, Nazé, Van Winghe. — Boey.

Voir :

44 (1958-1959) : — N° 1.

— N° 2 : Projet amendé par le Sénat.

— N° 3 : Amendements.

Vóór 1940-1945 (1)

Reeds vóór de oorlog 1940-1945 werden verschillende wetsontwerpen bij het Bureau van de Kamer ingediend. Zij beoogden de exploitatie van een kleinhandelszaak van het vervullen van zekere voorwaarden afhankelijk te maken.

In 1937 werd de heer Professor Collin door de toenmalige Belgische Regering aangesteld als koninklijke commissaris voor de Middenstand, met als opdracht: de voornaamste eisen van de ambachtelijke en handeldrijvende middenstand te ontleden en aan de Regering aangepaste voorstellen ter zake voor te leggen.

De heer Professor Collin stelde vast dat een « vestigingswet » noodzakelijk was.

Na 1945:
 Sociaal Economisch Instituut
 voor de Middenstand (1).

In een grondige studie gewijd aan het probleem dat ons bezig houdt, stemt het Sociaal Economisch Instituut voor de Middenstand in met de principes van een vestigingsregeling, die tot doel heeft het beroepsniveau in de sector van de kleine en middelmatige handelsondernemingen en van de kleine nijverheid en het ambachtswezen te verhogen.

Hoge Raad voor de Middenstand (2).

Ingevolge een beslissing getroffen door de Commissie van Economische Zaken en Middenstand van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en op verzoek van de Heer Minister van Economische Zaken en Middenstand, werd de Hoge Raad van de Middenstand om advies verzocht. De genoemde instelling bracht een gunstig advies uit.

Vrije organisaties en verenigingen.

De vrije middenstandsorganisaties, zowel de christelijke als de neutralen, en de beroepsverenigingen schrijven de invoering van een « vestigingswet » als punt in hun respectievelijke eisenprogramma's op.

In congressen en vergaderingen, langs hun week- en maandbladen, ijveren de georganiseerde middenstanders voor het bekomen van een vestigingswet.

Talrijke moties gericht tot de Regeringen en het Parlement zetten deze eis kracht bij.

Parlementair initiatief.

Op 21 november 1950 (parlementair stuk n° 24, 1950-1951) dienden de heren A. De Clercq en cs. een wetsvoorstel van vestigingswet in.

Op 12 juni 1951 (parlementair stuk n° 520, 1950-1951) namen de heren Van den Boeynants en cs. een gelijkaardig initiatief.

Avant 1940-1945 (1).

Déjà avant la guerre de 1940-1945, plusieurs projets de loi furent déposés sur le bureau de la Chambre. Ils avaient pour objet de subordonner à certaines conditions l'exploitation d'un commerce de détail.

En 1937, le Gouvernement belge de l'époque nomma M. le prof. Collin Commissaire royal aux Classes Moyennes, avec mission d'analyser les principales revendications des Classes Moyennes artisanales et commerciales et de présenter au Gouvernement des mesures appropriées.

M. le prof. Collin constata la nécessité d'une loi d'établissement.

Après 1945.
 L'Institut d'Etude Economique et Sociale
 des Classes Moyennes (1).

Dans une étude approfondie, consacrée au problème qui nous occupe, l'Institut d'Etude Economique et Sociale des Classes Moyennes se rallie aux principes d'une réglementation de l'accès à la profession tendant à relever le niveau professionnel dans le secteur des entreprises commerciales petites et moyennes et de la petite entreprise et de l'artisanat.

Le Conseil supérieur des Classes Moyennes (2).

Conformément à une décision prise par la Commission des Affaires Economiques et des Classes Moyennes de la Chambre des Représentants et à la demande du Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes, le Conseil supérieur des Classes Moyennes fut invité à émettre un avis. Cet avis fut favorable.

Les organisations et les unions professionnelles libres.

Les organisations des Classes Moyennes, tant chrétiennes que neutres, de même que les unions professionnelles ont inscrit le vote d'une loi d'accès à la profession dans leurs revendications respectives.

A leurs réunions et congrès, ainsi que dans leurs publications hebdomadaires et mensuelles, les organisations des Classes Moyennes réclament une loi d'établissement.

De nombreuses motions adressées aux Gouvernements et au Parlement ont appuyé cette revendication.

Initiative parlementaire.

Le 21 novembre 1950 (doc. Ch., n° 24, 1950-1951), MM. A. De Clercq et consorts ont déposé une proposition de loi d'établissement.

Le 12 juin 1951 (doc. Ch., n° 520, 1950-1951), MM. Vanden Boeynants et consorts ont pris une initiative analogue.

(1) Ref. Verslag Dhr Eeckman, Stuk Kamer n° 522 (1952-1953), 16 juni 1953, blz. 17.

(1) Ref. Verslag Dhr Eeckman, Stuk Kamer n° 522 (1952-1953), 16 juni 1953, blz. 18.

(2) Ref. Verslag Dhr Eeckman, Stuk Kamer n° 522 (1952-1953), 16 juni 1953, blz. 20.

(1) Cfr. rapport de M. Eeckman, doc. Ch. n° 522 (1952-1953), 16 juin 1953, p. 17.

(1) Cfr. rapport de M. Eeckman, doc. Ch. n° 522 (1952-1953), 16 juin 1953, p. 18.

(2) Cfr. rapport de M. Eeckman, doc. Ch. n° 522 (1952-1953), 16 juin 1953, p. 20.

De beide teksten werden door de commissie van de Kamer voor Economische Zaken en Middenstand tot een tekst versmolten, die op 17 juli 1953 door de Kamer werd goed gekeurd.

Op 23 december 1952 (parlementair stuk n° 221, 1952-1953), dienen de heren Warnant en cs een wetsvoorstel in, dat als volgt kon worden samengevat :

Het is, volgens de indiener, verantwoord door de noodzaak om de malaise in de middenstand, die teweeggebracht wordt door de infiltratie van speculanten en de ongelijkheid van de concurrentieverhoudingen, te verhelpen door een officiële bekrachtiging te verlenen aan het beroep dat onder een bepaalde benaming wordt uitgeoefend. Dit voorstel slaat niet op de nijverheid. Het heeft betrekking op het ambachtswezen en op de handel, zonder beperkingen.

De uitoefening van een beroep onder een bepaalde benaming wordt daarin afhankelijk gesteld van het bewijs van de daartoe vereiste beroepskennis en er wordt bepaald dat die kwalificering moet worden aangeplakt.

Wat de procedure in zake de invoering van die reglementering betreft, wordt bepaald dat iedere patronale, handels- of ambachtsvereniging die rechtspersoonlijkheid bezit een aanvraag bij het Ministerie van Middenstand moet indienen.

Op advies van de Hoge Raad voor de Middenstand, wordt de aanvraag door de Minister bij koninklijk besluit aangenomen of verworpen, nadat deze in het *Staatsblad* gedurende een verzetstermijn van vijftig dagen werd bekendgemaakt. De geschillen worden aan de Raad voor economische Geschillen voorgelegd.

De procedure die gevolgd moet worden om een bepaalde benaming te bekomen is niet zeer duidelijk. Die van de te verstrekken bewijzen is niet nader omschreven. Uit de tekst (art. 10) blijkt echter dat de aanvragen in beroep voorgelegd mogen worden aan een commissie, samengesteld uit drie magistraten, bijgestaan door een technisch adviseur. De procedure in beroep zal later bij koninklijk besluit worden geregeld. De erkenning van een benaming geldt voor tien jaar. Daarna moet hernieuwing worden aangevraagd.

De tekst van het voorstel van de heren Warnant en cs is door de commissie van Economische Zaken en Middenstand gelijktijdig besproken geworden met de gecoördineerde tekst van de heren De Clercq - Vanden Boeynants en cs.

Het voorstel van de heren Warnant cs. werd door de genoemde commissie verworpen in zitting van 18 februari 1954.

In diezelfde zitting werd de door de bevoegde commissie van de Senaat geamendeerde tekst van de heren De Clercq-Vanden Boeynants cs. met 5 stemmen en 5 onthoudingen goedgekeurd.

Wetsontwerp van de heer Minister Bossaert.

Op 13 januari 1955 diende de heer Minister Bossaert een wetsontwerp in bij de Senaat. Het had voor doel een wet tot stand te brengen die de reglementering van de uitoefening van zekere beroepen onder een bijzondere kwalificatie zou toelaten.

De belanghebbenden zouden volkomen vrij blijven al dan niet aan de beroepskwalificatie te voldoen.

Diegenen welke er wel aan voldoen zouden de titel van gekwalificeerde ambachtsman of handelaar mogen gebruiken.

Dit ontwerp werd nooit besproken.

Les deux textes furent fusionnés par la Commission des Affaires Economiques et des Classes Moyennes, et le texte en fut adopté le 17 juillet 1953 par la Chambre.

Le 23 décembre 1952 (doc. n° 221, 1952 - 1953), MM. Warnant et consorts déposèrent une proposition de loi, qui peut être résumée comme suit :

Elle est justifiée, selon l'auteur, par la nécessité de remédier au malaise des Classes Moyennes, créé par l'infiltration de spéculateurs et l'inégalité des conditions de concurrence, en donnant une consécration officielle à la profession exercée sous une dénomination déterminée. Cette proposition ne s'applique pas à l'industrie. Elle vise l'artisanat et le commerce sans restrictions.

Elle subordonne l'exercice d'une profession sous une dénomination déterminée à la preuve des connaissances professionnelles nécessaires à cet exercice et prescrit l'affichage de cette qualification.

La procédure prescrite pour l'instauration de cette réglementation consiste dans l'introduction d'une requête au Ministère des Classes Moyennes par toute association patronale, commerciale ou artisanale, dotée de la personnalité civile.

Sur avis du Conseil Supérieur des Classes Moyennes, le Ministre, par arrêté royal, accueille la requête ou la rejette, après l'avoir publiée au *Moniteur* pendant un délai d'opposition de cinquante jours. Les différends sont soumis au Conseil du Contentieux économique.

La procédure à suivre pour obtenir une dénomination déterminée n'est pas très claire. Celle des preuves à fournir n'est pas précisée. Il ressort toutefois du texte (art. 10) que les demandes peuvent être portées en degré d'appel devant une commission formée de trois magistrats qui s'adjoignent un conseiller technique. La procédure d'appel sera organisée ultérieurement par arrêté royal. La reconnaissance de dénomination est valable pour une durée de dix ans à l'expiration de laquelle son renouvellement doit être demandé.

Le texte de la proposition de MM. Warnant et consorts fut examiné par la Commission des Affaires Economiques et des Classes Moyennes conjointement avec le texte coordonné de MM. De Clercq, Van den Boeynants et consorts.

La proposition de MM. Warnant et consorts fut rejetée par ladite Commission en sa réunion du 18 février 1954.

Au cours de la même réunion, le texte amendé de MM. De Clercq et Vanden Boeynants et consorts fut adopté par 5 voix et 5 abstentions par la Commission compétente du Sénat.

Projet de loi de M. le Ministre Bossaert.

Le 13 janvier 1955, M. le Ministre Bossaert déposa au Sénat un projet de loi permettant la réglementation de l'exercice de certaines professions correspondant à une qualification spéciale.

Les intéressés avaient le choix de se contormer ou non à la qualification professionnelle.

Ceux qui s'y conformeraient pourraient revendiquer le titre d'artisan ou de commerçant qualifié.

Ce projet ne fut jamais discuté.

Wetsontwerp van de heer Minister Mundeleer

Op 22 april 1958 legde de Heer Minister van de Mid-denstand een wetsontwerp neer op de tafel van de Senaat, luidende als volgt :

« Wetsontwerp omtrent de handels- en ambachtsbe-roepen ».

Het ontwerp heeft ten doel de Regering de macht te verschaffen de personen, die zekere handels-, nijverheids- of ambachtsberoepen wensen uit te oefenen, een minimum beroepskennis op te leggen welke de Regering voor de uitoefening van bewust beroep noodzakelijk zou achten. Dit ontwerp, dat de Koning in de gelegenheid stelt de volstrekte vrijheid, waarover de enkeling tot dusver in de keuze van zijn beroep beschikte, te beperken, wordt ons als een economische noodzakelijkheid opgelegd door de wet-geving van onze buurlanden en door de Verdragen, die wij met hen gesloten hebben en nog zullen sluiten.

Het ontwerp is geen retorsiewet; om deze reden over-schrijdt het nagestreefde doel de redenen, welke ertoe aanleiding gaven. Het heeft inderdaad niet enkel een negatief doel, dat er in bestaat België tegen het binnen-dringen van onbekwame vreemdelingen te beschermen; het heeft daarentegen ook een positief doel, dat er in bestaat de bevoegdheid van onze handelaars en van onze ambachtslieden te verbeteren in het onmiddellijk belang van de verbruiker en in het uiteindelijk belang van onze gehele binnenlandse bedrijfsleden.

Dit ontwerp werd nooit besproken.

Toestand in de zes landen van de Euromarkt.

Sinds de bekrachtiging van het Verdrag tot Instelling van een Gemeenschappelijke Markt tussen Duitsland-Frankrijk-Italië-Luxemburg-Nederland en België, is het probleem van de vestigingswet in België in een ander dag-licht komen te staan.

Inderdaad tijdens de bespreking van het ontwerp in 1952 en 1953 waren de algemeen geldende normen die voor de invoering van vestingsregime werden ingeroepen de vol-gende :

- 1) de beroepskwalificatie van de toekomstige onderne-mingshoofden te promoveren;
- 2) het zwartwerk en sluikhandel te bestrijden.

In het vooruitzicht van het van kracht worden op 1 januari 1959 van het verdrag « Euromarkt » wordt de vestigingswet als een dringende noodzakelijkheid aangezien met het oog op de bescherming van bepaalde binnenlandse ondernemingen tegen de overbezetting in België veroor-zaakt door de vestiging van buitenlandse ondernemingen (art. 52 tot 58 van genoemd Verdrag). Deze artikelen zijn hierna weergegeven :

Art. 52.

In het kader van de volgende bepalingen worden de beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een Lid-Staat op het grondgebied van een andere Lid-Staat tijdens de overgangperiode geleidelijk opgeheven. Deze geleidelijke opheffing zal eveneens betrek-king hebben op beperkingen betreffende de oprichting van agentschap-pen, filiales of dochterondernemingen door de onderdanen van een Lid-Staat die op het grondgebied van een Lid-Staat zijn gevestigd.

De vrijheid van vestiging omvat, behoudens de bepalingen van het hoofdstuk betreffende het kapitaal de toegang tot werkzaamheden anders dan in loondienst en de uitoefening daarvan alsmede de oprichting en het beheer van ondernemingen, en met name van rechtspersonen in de zin van de tweede alinea van artikel 58, overeenkomstig te bepalingen welke door de wetgeving van het land van vestiging voor de eigen onderdanen zijn vastgesteld.

Projet de loi de M. le Ministre Mundeleer.

Le 22 avril 1958, M. le Ministre des Classes Moyennes déposa au Sénat un projet relatif aux professions com-merciales et artisanales :

« Projet de loi relatif aux professions commerciales et artisanales ».

Le projet a pour objet de donner au Gouvernement le pouvoir d'imposer aux personnes qui désirent exercer certaines professions commerciales, industrielles ou arti-sanales de posséder un minimum de connaissances profes-sionnelles qu'il estimerait nécessaire à l'exercice de cette profession. Ce projet qui permet donc au Roi de limiter l'absolue liberté, dont l'individu jouissait jusqu'ici, dans le choix de sa profession, nous est imposé comme une nécessité économique par la législation de nos voisins et par les Traités que nous avons conclus et que nous con-cluerons avec eux.

Le projet n'est pas une loi de rétorsion : aussi le but qu'il poursuit dépasse les motifs qui le susciterent. Il n'a pas, en effet, pour seul but négatif de protéger la Belgique contre une invasion d'étrangers incapables, il a pour but positif, au contraire, d'améliorer la compétence de nos commerçants et de nos artisans dans l'intérêt immédiat du con-sommateur et dans l'intérêt final de toute notre économie intérieure.

Ce projet ne fut jamais discuté.

Situation dans les six pays du Marché Commun.

Depuis la ratification du Traité instituant un Marché Commun entre l'Allemagne, la France, l'Italie, le Luxem-bourg, les Pays-Bas et la Belgique, le problème de l'accès à la profession se présente sous un jour nouveau.

En effet, au cours de la discussion du projet en 1952 et en 1953, les normes généralement admises pour justifier les conditions imposées à l'accès de la profession étaient les suivantes :

- 1) promotion de la qualification professionnelle des futurs chefs d'entreprises;
- 2) lutte contre le travail noir et le commerce en fraude.

En prévision de l'entrée en vigueur, au 1er janvier 1959, du Traité instituant le Marché Commun, la loi concernant l'accès à la profession est considérée comme une nécessité urgente en vue de protéger certaines entreprises nationales contre la prolifération d'établissements étrangers en Bel-gique (art. 52 à 58 du Traité précité). Ces articles sont libellés comme suit :

Art. 52.

Dans le cadre des dispositions ci-après, les restrictions à la liberté d'établissement des ressortissants d'un Etat membre dans le territoire d'un autre Etat membre sont progressivement supprimées au cours de la période de transition. Cette suppression progressive s'étend également aux restrictions à la création d'agences, de succursales ou de filiales, par les ressortissants d'un Etat membre établis sur le territoire d'un Etat membre.

La liberté d'établissement comporte l'accès aux activités non salariées et leur exercice, ainsi que la constitution et la gestion d'entreprises, et notamment de sociétés au sens de l'article 58, alinéa 2, dans les condi-tions définies par la législation du pays d'établissement pour ses propres ressortissants, sous réserve des dispositions du chapitre relatif aux capitaux.

Art. 53.

De Lid-Staten voeren geen nieuwe beperkingen in met betrekking tot de vestiging op hun grondgebied van onderdanen der andere Lid-Staten, voor zover in dit Verdrag niet anders is bepaald.

Art. 54.

1. — Vóór het einde van de eerste etappe stelt de Raad met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van de Vergadering, een algemeen programma op voor de opheffing van de binnen de Gemeenschap bestaande beperkingen van de vrijheid van vestiging. De Commissie legt dit voorstel in de loop van de eerste twee jaar van de eerste etappe aan de Raad voor.

Het programma stelt voor iedere soort van werkzaamheid de algemene voorwaarden vast voor de verwezenlijking van de vrijheid van vestiging en met name de etappes daarvan.

2. — Ten einde het algemeen programma uit te voeren of, bij gebreke van dit programma, een etappe af te leggen bij de verwezenlijking van de vrijheid van vestiging voor een bepaalde werkzaamheid beslist de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van de Vergadering, bij wege van richtlijnen, met eenparigheid van stemmen tot aan het einde van de eerste etappe en vervolgens met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

3. — De Raad en de Commissie oefenen de taken uit welke hun door bovenstaande bepalingen worden toevertrouwd met name :

a) door in het algemeen bij voorrang die werkzaamheden te behandelen waarvoor de vrijheid van vestiging een bijzonder nuttige bijdrage levert ter ontwikkeling van de productie en van het handelsverkeer,

b) door het verzekeren van een nauwe samenwerking tussen de bevoegde nationale bestuursinstellingen ten einde de bijzondere omstandigheden van de verschillende betrokken werkzaamheden binnen de Gemeenschap te leren kennen,

c) door het afschaffen van die bestuursrechtelijke procedures en handelwijzen, voortvloeiende hetzij uit de nationale wetgeving hetzij uit voordien tussen de Lid-Staten gesloten akkoorden waarvan de handhaving een beletsel zou vormen voor de vrijheid van vestiging,

d) door ervoor te waken dat de werknemers van een der Lid-Staten welke op het grondgebied van een andere Lid-Staat te werk zijn gesteld, op dit grondgebied kunnen verblijven om er anders dan in loondienst werk te verrichten, wanneer zij voldoen aan de voorwaarden waaraan zij zouden moeten voldoen indien zij op het tijdstip waarop zij genoemde bezigheid willen opvatten, eerst in die Staat zouden zijn aangekomen,

e) door de aankoop en de exploitatie mogelijk te maken van op het grondgebied van een Lid-Staat gelegen grondbezit door een onderdaan van een andere Lid-Staat, voor zover de beginselen van artikel 39, lid 2, niet worden aangetast,

f) door de geleidelijke opheffing der beperkingen van de vrijheid van vestiging, in elke in behandeling genomen tak van werkzaamheid toe te passen enerzijds op de oprichtingsvoorwaarden op het grondgebied van een Lid-Staat van agentschappen, filialen of dochterondernemingen en anderzijds op de toelatingsvoorwaarden voor het personeel van het hoofdbedrijf tot de organen van beheer of toezicht van deze agentschappen, filialen of dochterondernemingen,

g) door, voor zover nodig, de waarborgen te coördineren welke in de Lid-Staten worden verlangd van de rechtspersonen in de zin van de tweede alinea van artikel 58, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in die rechtspersonen als van derden, ten einde die waarborgen gelijkwaardig te maken,

h) door ervoor te zorgen dat de voorwaarden van vestiging niet worden vervalst als gevolg van steunmaatregelen van de Lid-Staten.

Art. 55.

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn, wat de betrokken Lid-Staat betreft, niet van toepassing op de werkzaamheden ter uitoefening van het openbaar gezag in deze Staat, zelfs indien het slechts voor een bepaalde gelegenheid geschiedt.

De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie besluiten dat de bepalingen van dit hoofdstuk op bepaalde werkzaamheden niet van toepassing zijn.

Art. 56.

1. — De voorschriften van dit hoofdstuk en de maatregelen uit hoofde daarvan genomen doen niet af aan de toepasselijkheid van de wettelijk en bestuursrechtelijke bepalingen waarbij een bijzondere regeling is vastgesteld voor vreemdelingen welke bepalingen uit hoofde van de openbare orde, de openbare veiligheid en de volksgezondheid gerechtvaardigd zijn.

2. — Vóór het einde van de overgangperiode stelt de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Vergadering met eenparigheid van stemmen richtlijnen vast voor de coördinatie van voornoemde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen. Na het einde van de tweede etappe stelt de Raad echter met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie, richtlijnen vast voor de coördinatie van de in elke Lid-Staat geldende bestuursrechtelijke bepalingen.

Art. 53.

Les Etats membres n'introduisent pas de nouvelles restrictions à l'établissement sur leur territoire de ressortissants des autres Etats membres, sous réserve des dispositions prévues au présent Traité.

Art. 54.

1. — Avant la fin de la première étape, le Conseil arrête à l'unanimité, sur proposition de la Commission et après consultation du Comité économique et social et de l'Assemblée, un programme général pour la suppression des restrictions à la liberté d'établissement qui existent à l'intérieur de la Communauté. La Commission soumet cette proposition au Conseil au cours des deux premières années de la première étape.

Le programme fixe, pour chaque catégorie d'activités, les conditions générales de la réalisation de la liberté d'établissement et notamment les étapes de celle-ci.

2. — Pour mettre en œuvre le programme général ou, en l'absence de ce programme, pour accomplir une étape de la réalisation de la liberté d'établissement dans une activité déterminée, le Conseil, sur proposition de la Commission et après consultation du Comité économique et social et de l'Assemblée, statue par voie de directives, à l'unanimité jusqu'à la fin de la première étape et à la majorité qualifiée par la suite.

3. — Le Conseil et la Commission exercent les fonctions qui leur sont dévolues par les dispositions ci-dessus, notamment :

a) en traitant, en général, par priorité des activités où la liberté d'établissement constitue une contribution particulièrement utile au développement de la production et des échanges,

b) en assurant une collaboration étroite entre les administrations nationales compétentes en vue de connaître les situations particulières à l'intérieur de la Communauté des diverses activités intéressées,

c) en éliminant celles des procédures et pratiques administratives découlant, soit de la législation interne, soit d'accords antérieurement conclus entre les Etats membres, dont le maintien ferait obstacle à la liberté d'établissement,

d) en veillant à ce que les travailleurs salariés d'un des Etats membres, employés sur le territoire d'un autre Etat membre, puissent demeurer sur ce territoire pour y entreprendre une activité non salariée lorsqu'ils satisfont aux conditions auxquelles ils devraient satisfaire s'ils venaient dans cet Etat au moment où ils veulent accéder à cette activité,

e) en rendant possible l'acquisition et l'exploitation de propriétés foncières situées sur le territoire d'un Etat membre par un ressortissant d'un autre Etat membre, dans la mesure où il n'est pas porté atteinte aux principes établis à l'article 39, paragraphe 2,

f) en appliquant la suppression progressive des restrictions à la liberté d'établissement, dans chaque branche d'activité considérée, d'une part aux conditions de création, sur le territoire d'un Etat membre, d'agences, de succursales ou de filiales, et d'autre part aux conditions d'entrée du personnel du principal établissement dans les organes de gestion ou de surveillance de celles-ci,

g) en coordonnant, dans la mesure nécessaire et en vue de les rendre équivalentes, les garanties qui sont exigées, dans les Etats membres, des sociétés au sens de l'article 58, alinéa 2, pour protéger les intérêts tant des associés que des tiers,

h) en s'assurant que les conditions d'établissement ne sont pas faussées par des aides accordées par les Etats membres.

Art. 55.

Sont exceptées de l'application des dispositions du présent chapitre, en ce qui concerne l'Etat membre intéressé, les activités participant dans cet Etat, même à titre occasionnel, à l'exercice de l'autorité publique.

Le Conseil, statuant à la majorité qualifiée sur proposition de la Commission, peut excepter certaines activités de l'application des dispositions du présent chapitre.

Art. 56.

1. — Les prescriptions du présent chapitre et les mesures prises en vertu de celles-ci ne préjugent pas l'applicabilité des dispositions législatives, réglementaires et administratives prévoyant un régime spécial pour les ressortissants étrangers, et justifiées par des raisons d'ordre public, de sécurité étatique et de santé publique.

2. — Avant l'expiration de la période de transition, le Conseil, statuant à l'unanimité sur proposition de la Commission et après consultation de l'Assemblée, arrête des directives pour la coordination des dispositions législatives, réglementaires et administratives précitées. Toutefois, après la fin de la deuxième étape, le Conseil, statuant à la majorité qualifiée sur proposition de la Commission, arrête les directives pour la coordination des dispositions qui, dans chaque Etat membre, relèvent du domaine réglementaire ou administratif.

Art. 57.

1. — Ten einde de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan te vergemakkelijken, stelt de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Vergadering, tijdens de eerste etappe met eenparigheid en daarna met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, richtlijnen vast inzake de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels.

2. — Met hetzelfde doel stelt de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Vergadering, vóór de afloop van de overgangperiode richtlijnen vast inzake de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Staten betreffende de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan. Eenparigheid van stemmen wordt vereist voor die zaken welke ten minste in een der Lid-Staten bij de wet zijn geregeld en eveneens voor maatregelen welke betrekking hebben op de bescherming van de besparingen met name op de kredietverlening en op het bankwezen, en op de voorwaarden waaronder in de verschillende Lid-Staten de geneeskundige, paramedische en farmaceutische beroepen worden uitgeoefend. In alle overige gevallen besluit de Raad tijdens de eerste etappe met eenparigheid en vervolgens met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

3. — Wat de geneeskundige, paramedische en farmaceutische beroepen betreft, zal de geleidelijke opheffing van de beperkingen afhankelijk zijn van de coördinatie van de voorwaarden waaronder zij in de verschillende Lid-Staten worden uitgeoefend.

Art. 58.

De rechtspersonen welke in overeenstemming met de wetgeving van een Lid-Staat zijn opgericht en welke hun statutaire zetel, hun hoofdbestuur of hun hoofdbedrijf binnen de Gemeenschap hebben, worden voor de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk gelijkgesteld met de natuurlijke personen die onderdaan zijn van de Lid-Staten.

Onder rechtspersonen worden verstaan maatschappen naar burgerlijk recht of handelsrecht, de coöperatieve verenigingen of vennootschappen daaronder begrepen, en de overige rechtspersonen naar publiek- of privaatrecht, met uitzondering van rechtspersonen welke geen winst beogen.

1. — *Frankrijk.*

Voor de vestiging van een handels- of ambachtsonderneming zijn geen andere wettelijke formaliteiten vereist dan de inschrijving in het « Registre du Commerce » of in het « Registre des Métiers ».

Ten aanzien van de ambachtsslieden wordt echter, bij de wet van 30 oktober 1956, de eis gesteld van een zekere beroepskwalificatie, die moet blijken uit een ambachtsgetuigschrift of enig ander diploma, dat als gelijkwaardig is erkend.

Een eerste lijst van beroepen, waarop deze eis toepasselijk is, werd gepubliceerd in het decreet n° 57-640 van 20 mei 1957. Maar de aard van de geëiste diploma's of gelijkwaardige bewijsstukken moet nog nader worden aangegeven.

De Franse Regering is voornemens in die richting verder te gaan. Tijdens een persconferentie op 28 oktober 1958 heeft de heer Ramonet, Minister van Handel en Industrie, aangekondigd dat met betrekking tot de reglementering van bepaalde commerciële beroepen eerlang een ordonnantie zal worden uitgevaardigd.

In deze ordonnantie, die de handel wil bevorderen, gaat het volstrekt niet om maatregelen met een corporatief karakter, waarbij de toegang tot de diverse beroepen wordt afgegrensd, maar om de bepalingen die het mogelijk moeten maken het distributieapparaat aan te passen aan de evolutie van de jongste tien jaar. Naast de ingeboren handelsgeest, die lange tijd werd beschouwd als de hoofdvereiste om te slagen, wordt thans meer en meer technische kennis gevergd, en een minimum aan professionele uitrusting.

Van deze aanpassing hangt ook de doelmatigheid af van de concurrentie tegen de buitenlandse distributienetten, die de vrijheid van vestiging te baat nemen om in Frankrijk vaste voet te krijgen.

Het Franse ambachtswezen, verklaarde Minister Ramonet, verlangt sedert verscheidene jaren een modern statuut, waardoor zijn aanpassing aan de nieuwe oriëntatie van het bedrijfsleven wordt vergemakkelijkt.

Art. 57.

1. — Afin de faciliter l'accès aux activités non salariées et leur exercice, le Conseil, sur proposition de la Commission et après consultation de l'Assemblée, arrête, en statuant à l'unanimité au cours de la première étape et à la majorité qualifiée par la suite, des directives visant à la reconnaissance mutuelle des diplômes, certificats et autres titres.

2. — Aux mêmes fins, le Conseil, statuant sur proposition de la Commission et après consultation de l'Assemblée, arrête, avant l'expiration de la période de transition, les directives visant à la coordination des dispositions législatives, réglementaires et administratives des Etats membres concernant l'accès aux activités non salariées et l'exercice de celles-ci. L'unanimité est nécessaire pour les matières qui, dans un Etat membre au moins, relèvent de dispositions législatives et pour les mesures qui touchent à la profession bancaire, et aux conditions d'exercice, dans les différents Etats membres, des professions médicales, para-médicales et pharmaceutiques. Dans les autres cas, le Conseil statue à l'unanimité au cours de la première étape et à la majorité qualifiée par la suite.

3. — En ce qui concerne les professions médicales, paramédicales et pharmaceutiques, la libération progressive des restrictions sera subordonnée à la coordination de leurs conditions d'exercice dans les différents Etats membres.

Art. 58.

Les sociétés constituées en conformité de la législation d'un Etat membre et ayant leur siège statutaire, leur administration centrale ou leur principal établissement à l'intérieur de la Communauté, sont assimilées, pour l'application des dispositions du présent chapitre, aux personnes physiques ressortissant des Etats membres.

Par sociétés on entend les sociétés de droit civil ou commercial, y compris les sociétés coopératives, et les autres personnes morales relevant du droit public ou privé, à l'exception des sociétés qui ne poursuivent pas de but lucratif.

1. — *France.*

L'établissement d'une entreprise quelconque, à caractère commercial ou artisanal, ne nécessite d'autre formalité légale que l'inscription au Registre du Commerce ou au Registre des Métiers.

Toutefois, en ce qui concerne les artisans, la loi du 30 octobre 1956 tend en outre à imposer une certaine qualification professionnelle, attestée par la possession d'un certificat d'artisan ou de tout diplôme reconnu équivalent.

Une première liste de métiers, pour lesquels cette qualification est exigée a été publiée par décret n° 57-640 du 20 mai 1957. Mais la nature des diplômes ou équivalences indispensables à l'exercice des professions intéressées reste encore à préciser.

Le Gouvernement français entend progresser dans cette voie et dans une conférence de presse tenue le 28 octobre 1958, M. Ramonet, Ministre de l'Industrie et du Commerce, a annoncé une ordonnance relative à la réglementation de certaines professions commerciales.

Dans cette ordonnance, qui favorisera la promotion du commerce, il ne s'agit nullement de mesures à caractère corporatif visant à fermer l'accès aux professions mais de dispositions permettant d'adapter l'appareil de distribution à l'évolution qui s'est produite depuis une dizaine d'années : au sens inné des affaires qui fut longtemps considéré comme la condition essentielle de réussite, s'ajoute de plus en plus fréquemment l'exigence de connaissances techniques et d'un minimum d'équipement professionnel.

De cette adaptation dépend également l'efficacité de la concurrence à opposer aux réseaux de distribution étrangers que la liberté d'établissement va conduire à s'implanter sur notre sol.

Quant à l'artisanat français, le Ministre Ramonet a déclaré que celui-ci souhaite depuis plusieurs années être doté d'un statut moderne qui facilite son adaptation à la nouvelle orientation de l'économie.

Ook op dit gebied zal binnenkort een ontwerp-ordonnantie ter beraadslaging aan de Raad van State worden voorgelegd.

De tekst hiervan is gebaseerd op het begrip « métier », waarvan de erkenning wordt bekrachtigd in een nieuw hoofdstuk van de « Code de l'artisanat ».

Ook hier wil de Minister, zoals voor de handel, het peil van de beroepskwalificatie opvoeren.

Volgens Minister Ramonet zullen de ambachtslieden aldus, op het terrein van de Economische mededinging, beter gewapend zijn voor de uitoefening van hun beroep, en de klanten zullen de zekerheid hebben dat het uitgevoerde werk van goede kwaliteit is en degelijk afgewerkt.

2. — Groothertogdom Luxemburg.

Een Groothertogelijk Besluit van 14 augustus 1934 bepaalt dat voor de uitoefening van sommige beroepen een Regeringsvergunning is vereist.

Die eis geldt met name voor de volgende beroepen :

- a) handelaars, industriëlen en ambachtsmeesters, gevestigd in het Groothertogdom Luxemburg;
- b) handelaars, industriëlen en ambachtsmeesters die tijdelijk in het Groothertogdom verblijven om er orders op te nemen;
- c) rondtrekkende handelaars die kermissen en markten afreizen.

Een wet van 2 juli 1935 bepaalt de voorwaarden voor het verkrijgen van de titel en het brevet van meester in de uitoefening van een beroep.

Een Groothertogelijk Besluit van 31 december 1938 met betrekking tot de vestiging van de ambachtslieden, stelt de uitoefening van het beroep afhankelijk van de volgende voorwaarden :

- a) het bezit van het meesterbrevet;
- b) het bezit van een vestigingsvergunning.

De vestigingsvergunningen worden afgeleverd door het Ministerie van Economische Zaken; de controle wordt uitgeoefend door het Ministerie van Financiën.

3. — Italië.

Er bestaat in Italië geen speciale wettelijke regeling ten aanzien van de vestiging van middenstandsbedrijven. De onder het fascistische regime uitgevaardigde wet op de nieuwe bedrijven is ingetrokken.

Voor de handel geldende bepalingen van de wet van 18 december 1927, n° 2501. Deze wet bepaalt dat een commerciële activiteit slechts mag worden uitgeoefend met vergunning van de gemeentelijke overheid.

Alvorens zij terzake een beslissing neemt, moet de gemeentelijke overheid het advies inwinnen van een commissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van de handelaars en consumenten en voorgezeten door de burgemeester.

Deze commissie brengt advies uit over de economische opportuniteit van de gevraagde vergunning; de vergunning kan worden geweigerd, indien de commissie oordeelt dat de bestaande handel bij machte is in de behoefte van de gemeente te voorzien, natuurlijk rekening gehouden met de projecten voor uitbreiding van de gemeente, met de demografische evolutie en met de ligging van de markten.

Verder wordt geen vergunning verleend wanneer de aanvrager een strafrechtelijke veroordeling heeft opgelopen, een

En ce domaine également, un projet d'ordonnance sera prochainement soumis à l'examen du Conseil d'Etat.

Ce texte s'oriente vers la notion de « métier » dont la reconnaissance est consacrée par un nouveau chapitre du Code de l'Artisanat.

En même temps le Ministre marque son souci de promouvoir, comme pour le commerce, le relèvement du niveau de la qualification professionnelle.

M. Ramonet conclut que l'artisan, sur le plan de la compétition économique, sera mieux armé ainsi pour l'exercice de son métier et la clientèle aura toute garantie pour la qualité et le fini du travail exécuté.

2. — Grand-Duché de Luxembourg.

Un arrêté grand-ducal du 14 août 1934 soumet l'exercice de certaines professions à une autorisation gouvernementale.

Une telle autorisation est entre autres requise pour les professions suivantes :

- a) les commerçants, industriels et maîtres-artisans établis au Grand-Duché de Luxembourg;
- b) les commerçants, industriels et maîtres-artisans de passage au Grand-Duché de Luxembourg en vue d'y recueillir des commandes;
- c) les marchands ambulants fréquentant les foires et marchés.

Une loi du 2 juillet 1935 porte la réglementation des conditions d'obtention du titre et du brevet de maîtrise dans l'exercice des métiers.

Un arrêté grand-ducal du 31 décembre 1938, relatif à l'établissement des artisans, soumet l'exercice de la profession aux conditions suivantes :

- a) détention du brevet de maîtrise;
- b) possession d'une autorisation d'établissement.

Les autorisations d'établissement relèvent du Ministère des Affaires économiques; le contrôle incombe au Ministère des Finances.

3. — Italie.

Il n'existe pas, en Italie, de réglementation légale particulière au sujet de l'établissement des entreprises classes moyennes. La loi promulguée sous le régime fasciste et relative aux nouveaux établissements a été abrogée.

Le commerce est régi par les dispositions de la loi du 18 décembre 1927, n° 2501. Cette dernière subordonne l'activité commerciale à une autorisation de l'autorité municipale.

Avant de se prononcer, l'autorité municipale est tenue de prendre l'avis d'une commission composée de représentants des commerçants et des consommateurs, présidée par le maire.

Ladite commission émet un avis au sujet de l'opportunité économique de l'autorisation sollicitée; celle-ci peut être refusée lorsque la commission estime que le commerce existant répond aux nécessités de la commune, compte tenu des projets d'extension communaux, du chiffre démographique et de l'emplacement des marchés.

L'autorisation est refusée en cas de condamnation pénale, déclaration de délinquance habituelle, infractions à la mora-

gewoontemisdadiger is, zich schuldig heeft gemaakt aan een misdrijf tegen de openbare zeden of tegen de openbare gezondheid, of verslaafd is aan kansspelen.

4. — Nederland.

De vestiging van middenstandsbedrijven is hier gereguleerd door de « Vestigingswet Bedrijven 1954 », die op 1 juli 1955 in werking trad ter vervanging van de « Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 ».

Deze wet is in beginsel toepasselijk op alle ondernemingen behalve op de landbouwondernemingen, de visserij, de banken, de verzekeringsbedrijven en de transportbedrijven.

Naar het voorbeeld van de wet van 1937 heeft die van 1954 ten doel, de standing van de bedrijven op te voeren. Zij voorziet in de mogelijkheid om, op verzoek van de beroepsverenigingen en via een reglement van algemene administratie, zekere voorwaarden in zake solvabiliteit en commerciële en professionele bekwaamheid te stellen voor de uitoefening van een bepaald beroep.

Deze voorwaarden blijven binnen de perken van wat door de Regering noodzakelijk wordt geacht.

De leiders van « middenstands »-bedrijven moeten in het algemeen aan alle drie der voornoemde voorwaarden voldoen.

Wanneer in een onderneming het financiële risico, de algemene directie en het beheer over verscheidene personen verdeeld zijn, moet ieder van hen volgens de aard van zijn functies voldoen aan de voorwaarden inzake solvabiliteit, commerciële bekwaamheid of beroepskwalificatie.

De vestigingsvergunningen worden verleend door de bevoegde Kamer van Koophandel en Industrie, of door een publiekrechtelijke instelling voor bedrijfsorganisatie.

Van de commerciële bekwaamheid en de beroepskwalificatie moet het bewijs worden geleverd door overlegging van door de overheid erkende diploma's.

Daar er echter personen zijn van wie redelijkerwijze niet mag worden geëist dat zij een diploma bezitten, wordt een speciale dienst er bij de wet mee belast de commerciële en professionele bekwaamheid van deze personen na te gaan en hun een getuigschrift uit te reiken.

In bepaalde speciale gevallen mag de Minister van Economische Zaken machtiging verlenen tot het exploiteren van een onderneming zonder vestigingsvergunning, eventueel onder zekere voorwaarden of reserves.

Tegen de beslissingen van de Kamers van Koophandel en van de openbare dienst voor bedrijfsorganisatie staat hoger beroep open bij een College van appel voor het bedrijfsleven.

De wetgeving waarvan hier sprake is, geldt momenteel vrijwel voor de gehele middenstand.

5. — Bondsrepubliek Duitsland.

In de Duitse Bondsrepubliek bestaat er een wet van 17 september 1953, tot reglementering van het ambachtswezen (Handwerksordnung), en een wet van 5 augustus 1957 op de uitoefening van het beroep van detailhandelaar (Gesetz über die Berufsausübung im Einzelhandel).

— In de wet tot reglementering van het ambachtswezen is bepaald :

1°) dat natuurlijke en rechtspersonen een beroep als zelfstandige, in de vorm van een bedrijf dat op een bepaalde plaats is gevestigd, slechts mogen uitoefenen indien zij zijn ingeschreven op de ambachtenlijst » gehouden door de Kamer voor het Ambachtswezen;

2°) dat alleen zij op deze lijst mogen worden ingeschreven, die het examen voor meester in het betrokken

lité publique ou à la santé publique, pratique de jeux de hasard.

4. — Pays-Bas.

L'établissement d'entreprises classes moyennes est réglementé par la « Vestigingswet Bedrijven 1954 », entrée en vigueur le 1er juillet 1955 en remplacement de la « Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 ».

Ladite loi est, en principe, applicable à toutes les entreprises, sauf aux entreprises agricoles, à la pêche, aux banques, aux entreprises d'assurances et à l'industrie du transport.

A l'instar de la loi de 1937, celle de 1954 a pour but de promouvoir la bonne tenue des entreprises; elle prévoit la possibilité d'édicter, à la demande des milieux professionnels et par voie de règlement d'administration générale, des conditions de solvabilité, de compétence commerciale et professionnelle en vue de l'exercice d'un métier déterminé.

Les conditions sont limitées à celles jugées indispensables par le gouvernement.

Un chef d'entreprise « classe moyenne » devra, en règle générale, satisfaire simultanément aux trois conditions susdites.

Dès l'instant où dans une entreprise les risques du capital, la direction générale et la gestion se trouvent réparties entre diverses personnes, chacune d'elles devra satisfaire respectivement aux exigences de solvabilité, de compétence commerciale et de qualification professionnelle.

Les licences d'établissement sont octroyées par la Chambre de Commerce et d'Industrie compétente, ou par une institution de droit public d'organisation d'entreprise.

La compétence en matière commerciale et professionnelle doit être démontrée par la présentation de diplômes admis par l'autorité.

Eu égard aux personnes dont il ne peut raisonnablement être exigé qu'elles soient en possession de diplômes, la loi charge un office d'établir et d'attester leurs aptitudes commerciales et professionnelles.

Dans certains cas particuliers, le Ministre des Affaires économiques pourra autoriser l'exploitation d'une entreprise sans licence d'établissement, éventuellement sous certaines conditions ou réserves.

Les décisions des Chambres de Commerce et du Service public d'organisation d'entreprise peuvent faire l'objet d'un recours auprès d'un Collège d'appel de l'économie.

La législation dont question est, à l'heure actuelle, appliquée à la quasi-totalité de la classe moyenne.

5. — République Fédérale d'Allemagne.

Il existe, dans la République Fédérale d'Allemagne, une loi du 17 septembre 1953 réglementant l'artisanat (Handwerksordnung), ainsi qu'une loi du 5 août 1957 sur l'exercice de la profession de détaillant (Gesetz über die Berufsausübung im Einzelhandel).

— La loi réglementant l'artisanat prescrit :

1°) que l'exercice d'un métier à titre indépendant, et sous la forme d'une entreprise établie en un lieu déterminé, n'est autorisé aux personnes physiques et morales que moyennant une inscription au « rôle de l'artisanat » tenu par la Chambre de l'Artisanat;

2°) que ladite inscription ne pourra être accordée qu'à ceux qui ont subi l'examen de maîtrise dans la profession

beroep hebben afgelegd, of die anderszins het bewijs van hun beroepskwalificatie hebben geleverd en zodoende een speciale vergunning hebben bekomen. Deze vergunning wordt op hun verzoek aan de betrokkenen uitgereikt door de administratieve overheid, de Kamer voor het Ambachtswezen en de betrokken beroepsvereniging gehoord.

— De wet op de uitoefening van het beroep van detailhandelaar bepaalt dat al wie een detailhandel wil openen in het bezit moet zijn van een vergunning.

Om op die vergunning aanspraak te hebben, moet het ondernemingshoofd het bewijs leveren de vereiste beroepskennis te bezitten, en morele waarborgen bieden.

Voor de erkenning van de beroepsbekwaamheid worden de volgende eisen gesteld :

ofwel : slagen in een examen voor handelsbediende, en ten minste twee jaar handelservaring hebben;

ofwel : ten minste vijf jaar handelservaring hebben, waarvan twee jaar in een leidende functie;

ofwel : een speciaal examen afleggen vóór een examencommissie, ingesteld door en onder toezicht van de administratieve overheid.

Ten aanzien van de levensmiddelenbedrijven en de handel in geneesmiddelen wordt ten minste drie jaar handelservaring geëist, tenzij de betrokkene in een speciaal examen over die tak van handel is geslaagd.

Toestand in België.

Op het gebied van de vestigingspolitiek werden er tot nog toe geen algemeen geldende maatregelen getroffen, die de toegang tot het beroep van handelaar, ambachtsman of klein nijveraars aan het vervullen van bepaalde voorwaarden afhankelijk stelden.

Anders is het gesteld in de sector van de leuhandel, het vervoer langs de baan waar praktisch de «numerus clausus» bestaat. Terwijl in de handel in zuivelprodukten enige voorschriften van hygiënische aard in voege zijn evenals voor de beenhouwerijen en spekslagerijen buiten de voorschriften van hygiëne ook nog een bewijs van stage moet voorgelegd worden.

Wij verwijzen dienaangaande naar een verslag van 13 juni 1953 (Stuk Kamer n° 522, 1952-1953).

Op 24 juli 1958 neemt de commissie voor de Middenstand van de Senaat opnieuw de tekst goedgekeurd door de Kamer op 17 juli 1953 in bespreking.

De heer Minister van Middenstand dient onmiddellijk een reeks amendementen in, ten einde de tekst van het Ontwerp die op 18 februari 1954 gewijzigd werd door de Senaatcommissie, opnieuw in overeenstemming te brengen met de tekst zoals hij op 17 juli 1953 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd aangenomen.

De Senaat beslist de tekst te onderwerpen aan de verenigde commissies voor de Middenstand en de Justitie. Er werden enkele amendementen aangenomen die echter aan de ekonomie van het ontwerp geen wijzigingen brengen. Er werd van deze zitting geen verslag opgesteld, alleen een gewijzigde tekst wordt aan de Senaat voorgelegd en in de publieke zitting van 7 augustus 1958 met eenparigheid, één stem en één onthouding na, goedgekeurd.

Dientengevolge diende de tekst van het ontwerp terug aan de bespreking en goedkeuring van de Kamer onderworpen te worden.

envisagée ou qui ont démontré par d'autres moyens leur qualification professionnelle et obtenu par là un permis spécial. Ledit permis est délivré à la demande des intéressés par les autorités administratives, la Chambre de l'Artisanat et l'Association professionnelle entendues.

— La loi relative à l'exercice de la profession de détaillant dispose que quiconque entend pratiquer le commerce de détail devra être détenteur d'un permis.

Afin d'obtenir ce permis, le chef d'entreprise devra faire preuve des connaissances professionnelles requises et offrir des garanties morales.

La reconnaissance de l'aptitude professionnelle est soumise aux exigences suivantes :

soit : avoir réussi l'examen d'employé de commerce, et avoir une pratique commerciale de deux ans au moins;

soit : avoir une pratique commerciale de cinq ans au moins, dont deux années dans une fonction dirigeante;

soit : avoir passé un examen spécial devant un organisme institué par l'autorité administrative et contrôlé par elle.

En ce qui concerne particulièrement le commerce en produits alimentaires et produits pharmaceutiques, la pratique commerciale est portée à trois ans, à moins que l'intéressé ait passé un examen spécifique à la branche d'activité.

La situation en Belgique.

En matière de politique d'établissement, il n'a pas été pris jusqu'à présent des dispositions légales générales subordonnant l'accès à la profession de commerçant, d'artisan ou de petit négociant à certaines conditions.

Il en est autrement dans le secteur du commerce ambulancier, des transports par route, où existe pratiquement le «numerus clausus», tandis que le commerce des produits laitiers est soumis à des prescriptions d'hygiène, de même que les boucheries et charcuteries pour lesquelles un certificat de stage est requis.

A ce sujet, nous renvoyons à notre rapport du 13 juin 1953, doc. Chambre, n° 522 (1952-1953).

Le 24 juillet 1958, la Commission des Classes moyennes du Sénat reprit la discussion du texte adopté par la Chambre le 17 juillet 1953.

Au seuil des débats, M. le Ministre des Classes moyennes dépose une série d'amendements en vue de remettre le texte du projet, modifié le 18 février 1954 par la Commission du Sénat, en concordance avec le texte tel qu'il avait été adapté le 17 juillet 1953 par la Chambre des Représentants.

Le Sénat décide de soumettre le texte aux commissions réunies des Classes moyennes et de la Justice. Une série d'amendements sont adoptés, qui toutefois n'apportent pas de modifications à l'économie du projet. Il n'a pas été fait de rapport de cette réunion. Seul un texte modifié a été soumis au Sénat qui l'a adopté à l'unanimité, moins une voix et une abstention, à la séance publique du 7 août 1958.

Il s'ensuit que le texte du projet doit être soumis de nouveau aux délibérations et à l'approbation de la Chambre.

Algemene bespreking.

In zijn inleiding ter verdediging van het ontwerp verklaart de Minister dat dit ontwerp een dubbel doel nastreeft :

1°) het beroepspeil van een aantal ondernemingen te verhogen;

2°) de concurrentiecapaciteit van de Belgische ondernemingen in het raam van de Gemeenschappelijke Markt te verzekeren.

In alle naburige landen bestaat er een vestigingswet of wordt ze voorbereid (cfr. *supra*).

De Minister heeft contact opgenomen met zeer talrijke professionele en inter-professionele organisaties. Het beginsel van de vestigingswet wordt door niemand meer aangevallen. De kritiek treft alleen sommige toepassingsmodaliteiten.

Volgens de Minister bestaan er twee geldige opwerpen :

1°) de mandatarissen van de middelgrote en kleine ondernemingen beweren dat het ontwerp niet ver genoeg strekt; ze wensen dat de verplichting op initiatief van de Overheid aan iedereen zou kunnen opgelegd worden.

De Minister meent niet dat dit stelsel, in de huidige stand der zaken, de goede oplossing zou zijn.

2°) volgens de wet zouden de beroepsuitoefeningsvoorwaarden te eng zijn.

Dit strookt echter niet met de waarheid. Er kan geen sprake van zijn de handel te « clichieren », en in een soort van corporatisme te vervallen. In de eigenlijke handel, moeten de belanghebbenden van de ene sector in de andere kunnen overgaan, van het ogenblik af dat zij aan de algemene vestigingscriteria voldoen. Deze overgang zal echter niet mogelijk zijn in de ambachtsondernemingen, waarin uiteraard de vestigingseisen van sector tot sector zullen verschillen.

Een lid maakt de volgende opmerkingen :

1°) Hij acht het onontbeerlijk dat in de wet een geldige definitie zou gegeven worden van de begrippen : ambachtsondernemingen; kleine en middelgrote handelsondernemingen; kleine nijverheidsondernemingen. Daar de wet strafbepalingen voorziet, moeten de rechtbanken weten waaraan ze zich te houden hebben.

2°) Daar de vestigingseisen bij koninklijk besluit zullen vastgesteld zijn, vraagt hij zich af hoe de Kamer van Ambachten en Neringen en de Vestigingsraad de conformiteit met deze vestigingseisen zullen nagaan.

3°) Hij vraagt zich ook af of de eisen gesteld door artikel 2 van het ontwerp voor de ontvankelijkheid van een aanvraag van een beroepsverband niet als gevolg zullen hebben dat deze verbonden zich verplicht zullen voelen bij

Discussion générale.

Dans son exposé introductif, M. le Ministre déclare que le présent projet a un double objet :

1°) relever le niveau professionnel d'un certain nombre d'entreprises;

2°) assurer la capacité compétitive des entreprises belges dans le cadre du Marché Commun.

Dans tous les pays voisins il existe une loi d'établissement ou pareille loi est en préparation (cfr. *supra*).

M. le Ministre s'est concerté avec un très grand nombre d'organisations professionnelles et interprofessionnelles. Le principe de la loi d'établissement n'est plus combattu par personne. Les critiques portent uniquement sur certaines modalités d'application.

Selon le Ministre, il existe deux objections sérieuses :

1°) les mandataires des petites et moyennes entreprises affirment que le projet ne va pas assez loin; ils estiment que les pouvoirs publics devraient imposer l'obligation à chacun;

M. le Ministre estime que, dans les circonstances présentes, un tel régime ne constituerait pas une bonne solution.

2°) d'après la loi, les conditions imposées à l'exercice de la profession seraient trop restrictives.

Ceci ne correspond pas à la réalité. Il n'est pas question de « cliquer » le commerce et de verser dans une sorte de corporatisme. Dans le commerce proprement dit, les intéressés pourront passer d'un secteur à l'autre, dès qu'ils répondent aux critères généraux d'établissement. Ce passage ne sera pas possible dans les entreprises artisanales, où les conditions d'établissement seront naturellement différentes d'un secteur à l'autre.

Un membre fait observer :

1°) qu'il est indispensable que la loi donne une définition valable des notions suivantes : entreprises artisanales, petit et moyen commerce; petite industrie. Etant donné que la loi comporte des peines, les tribunaux doivent savoir à quoi s'en tenir.

2°) les conditions d'exercice de la profession étant fixées par arrêté royal, il se demande comment la Chambre des Métiers et Négoces et le Conseil d'Etablissement pourront vérifier la conformité de ces conditions d'exercice de la profession.

3°) Il se demande également si les conditions imposées par l'article 2 du projet quant à la recevabilité d'une demande présentée par une fédération professionnelle n'auront pas pour effet d'amener ces fédérations à s'affi-

de Nationale Raad voor Ambachten en Neringen aan te sluiten.

De bij deze nationale Raad aangesloten beroepsverbanden zullen als de meest representatieve organisaties aangemerkt zijn. Heeft de Minister de bedoeling aldus langs een zijdelingse weg aan de beroepsverbanden een minimum aantal leden op te leggen?

4°) Hij is de mening toegedaan dat de invloed van de uitvoerende macht te zwaar weegt in de samenstelling van de twee organismen, de Kamers van de Ambachten en Neringen en de Vestigingsraad, die belast zijn over de ingediende aanvragen uitspraak te doen.

5°) Hij vraagt ook bijzonderheden nopens het mechanisme van artikel 7: aan welke uitrustings- en beroepsvoorwaarden zal de nieuwe aangestelde moeten voldoen?

6°) Ten slotte is hij de mening toegedaan dat de stof van de vestigingswet, in het raam van de Gemeenschappelijke Markt, het voorwerp zou moeten uitmaken van een internationale eenvormige regeling. Hoever is men op dit stuk gevorderd?

Een ander lid laat het volgende opmerken:

1°) Hij onderzoekt vooreerst de voor- en nadelen van het recht van initiatief, dat door artikel 1 aan de beroepsorganisaties inzake vestigingseisen verleend wordt.

Verscheidene beroepen immers zijn niet georganiseerd. Quid met deze beroepen? Zou het niet aangewezen zijn dat de Regering in die gevallen het initiatief tot reglementering zou nemen?

2°) Er bestaat geen enkel wettelijk criterium voor de definitie van de « kleine nijverheidsondernemingen ». Quid?

3°) De wet is niet van toepassing op de warenhuizen. Zullen aldus talrijke handelaars niet pogen de wet te ontduiken door zich, mits een zekere aanpassing, hierop te beroepen?

4°) Hij acht de jurisdictionele bevoegdheid die door artikel 11 aan de Kamers van Ambachten en Neringen en aan de Vestigingsraad verleend wordt, ongrondwettelijk, daar het vestigingsrecht een burgerlijk recht is waarvan de beslechting krachtens artikel 92 van de grondwet aan de gewone rechtbanken is toevertrouwd.

De Minister heeft als volgt aan de geformuleerde opmerkingen geantwoord:

1°) *Toepassingsveld van de wet:*

— De definitie van de ambachtslieden is te vinden in de wet op het ambachtsregister.

— De definitie van de kleine en middelgrote handelsondernemingen in de grendelwet van 1954.

— Wat betreft de kleine nijverheidsondernemingen, geeft artikel 3, § 1, 2°, van het ontwerp de oplossing. Elke federatie zal in haar verzoekschrift het beroep of de beroepstak omschrijven waarvan de uitoefening dient te worden gereguleerd.

2°) *Beroepsuitoefeningsvoorwaarden.* Hoe zal de verificatie gebeuren? De leiders of de aangestelden der ondernemingen zullen een officieel getuigschrift (diploma, brevet enz.), afgeleverd door een door de staat erkende inrichting van technisch onderwijs, moeten vertonen.

lier nécessairement au Conseil National des Métiers et Négoces.

Les unions professionnelles affiliées au Conseil National seront considérées comme les organisations les plus représentatives. Le Ministre entend-il ainsi, par voie détournée, imposer aux unions professionnelles un nombre de membres minimum?

4°) Il estime que l'influence de l'exécutif est trop importante au sein des deux organismes, les Chambres des Métiers et Négoces et le Conseil d'Etablissement, qui ont pour mission de statuer en degré d'appel sur les requêtes introduites.

5°) Il demande également des détails concernant le mécanisme de l'article 7, notamment quelles sont les conditions d'équipement et d'exercice de la profession que le nouveau préposé aura à remplir.

6°) Enfin, il estime que la matière de la loi relative à l'exercice de la profession devrait faire l'objet, dans le cadre du Marché Commun, d'un régime uniforme sur le plan international. Où en est-on en cette matière?

Un autre membre présente les observations suivantes:

1°) Il examine tout d'abord les avantages et les inconvénients du droit d'initiative accordé en vertu de l'article premier aux organisations professionnelles en matière de conditions d'exercice de la profession.

En effet, plusieurs professions ne sont pas organisées. Comment procédera-t-on en ce qui les concerne? Ne conviendrait-il pas que dans ces cas le Gouvernement prenne l'initiative d'une réglementation?

2°) Il n'existe aucun critère légal quant à la définition des « petites entreprises industrielles ». Quid?

3°) La loi ne s'applique pas aux grands magasins. De nombreux commerçants n'essaieront-ils pas de tourner la loi en s'y référant, moyennant une certaine adaptation?

4°) La compétence juridictionnelle accordée par l'article 11 aux Chambres des Métiers et Négoces et au Conseil d'Etablissement est inconstitutionnelle, car le droit d'établissement est un droit civil dont l'interprétation est confiée aux tribunaux ordinaires en vertu de l'article 92 de la Constitution.

M. le Ministre a répondu comme suit aux observations formulées:

1°) *Champ d'application de la loi:*

— La définition des artisans se trouve dans la loi sur le registre artisanal.

— La définition des petites et moyennes entreprises commerciales figure dans la loi cadenas de 1954.

— En ce qui concerne les petites entreprises industrielles, l'article 3, § 1, 2°, du projet indique la solution. Dans sa requête, chaque fédération indiquera la profession ou la branche professionnelle dont l'exercice doit être réglementé.

2°) *Conditions d'exercice de la profession.* Comment se fera la vérification? Les dirigeants ou les préposés des entreprises devront produire un *certificat officiel* (diplôme, brevet, etc.), délivré par un établissement d'enseignement technique agréé par l'Etat.

Daarom ook zal het noodzakelijk zijn, alvorens de beroepsuitoefeningsvoorwaarden vast te leggen, een net van instellingen van vakonderwijs in te richten.

Voor een aantal handelsondernemingen, zal een algemene vorming volstaan. Doch begrippen als kostendeprijs, vernieuwing van de stocks, comptabiliteit, sociale wetgeving moeten aan elke handelaar vertrouwd zijn :

De Kamers van Ambachten en Neringen zullen slechts als briefbussen dienen; ze moeten er zich toe beperken de voorgelegde documenten na te zien.

Onder *aangestelde* is bedoeld degene die de onderneming of ondernemer *werkelijk* vertegenwoordigt.

Wat betreft de niet georganiseerde beroepen, verklaart de Minister dat de beroepen die zonder beroepsvorming zijn niet bevoegd zijn de bescherming van de wet in te roepen. De wet heeft juist het doel tal van beroepen er toe aan te zetten zich te organiseren en in haar schoot instellingen voor beroepsvorming in te richten.

Hoofddoel van de wet is niet de bescherming, maar de *verbetering, de promotie* der beroepen en van de ganse verdelingssector.

3°) *Initiatiefrecht van de Minister.*

De Minister heeft geen principiële bezwaren tegen dit initiatiefrecht, doch in de huidige omstandigheden meent hij dat zulkdanige regeling momenteel niet wenselijk is. Niemand mag verplicht worden bij een beroepsverbond aan te sluiten, want dit zou strijdig zijn met de wet van 21 juni 1921 op de vrijheid van vereniging.

Het ontwerp zegt trouwens niet dat de beroepsverbonden, om een geldige aanvraag in te dienen, moeten erkend zijn, het zegt alleen dat ze *bepaalde voorwaarden* tot erkenning moeten vervullen.

4°) *Warenhuizen.*

De vestigingswet is een wet ter bevordering van het beroep.

De structuur zelf van de warenhuizen beveilgt ze praktisch tegen gebrek aan beroepsbekwaamheid, bij hun personeel.

Bovendien zo wij hen onder de toepassing van de wet willen doen vallen, dan moeten we de criteria voor de erkenning wijzigen.

Wat de grootwarenhuizen betreft, zullen slechts de bijhuizen waarvan de personen, belast met het beheer, door een band van ondergeschiktheid verbonden zijn, buiten het toepassingsgebied van de wet vallen.

De Senaatscommissie heeft zijn instemming betuigd met deze interpretatie.

5°) *Op internationaal vlak*, voorziet het Verdrag van de E. E. G. de verplichting voor de aangesloten landen om hun vestigingswetten te harmoniseren. De Minister heeft onlangs contact opgenomen met de diensten van de Gemeenschappelijke Markt te Brussel en vernomen, dat het werk van harmonisering reeds ver gevorderd was. Hij vestigt ook de aandacht van de Commissie op het feit dat volgens artikel 53 van het Verdrag geen enkele der Verdragsluitende Partijen nog beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een Lid-Staat, op grond van hun nationaliteit mag invoeren.

A cet effet, il faudra créer un réseau d'établissements d'enseignement professionnel avant de fixer les conditions d'exercice de la profession.

Pour certaines entreprises commerciales, une formation générale sera suffisante. Mais chaque commerçant doit être familiarisé avec des notions telles que : prix de revient, renouvellement des stocks, comptabilité, législation sociale.

Les Chambres des Métiers et Négoces serviront uniquement de boîtes aux lettres; elles devront se limiter à la vérification des documents présentés.

Il faut entendre par *préposé* la personne qui représente réellement l'entreprise ou l'entrepreneur.

En ce qui concerne les professions non organisées, le ministre déclare que les professions qui ne disposent d'aucune formation professionnelle ne peuvent invoquer la protection de la loi. Celle-ci tend précisément à amener de nombreuses professions à s'organiser et à créer en leur sein des institutions de formation professionnelle.

L'objet principal de la loi n'est pas de protéger, mais d'*améliorer, de promouvoir* les professions et tout le secteur de la distribution.

3° *Droit d'initiative du ministre.*

Le ministre n'a aucune objection de principe contre ce droit d'initiative, mais dans les circonstances actuelles il estime qu'un tel régime n'est pas souhaitable. Personne ne peut être obligé de s'affilier à une fédération professionnelle — cela serait contraire à la loi de 1921 relative à la liberté d'association.

Le projet ne prévoit d'ailleurs pas que pour pouvoir introduire une requête valable les fédérations professionnelles doivent être agréées, il dispose seulement qu'elles doivent répondre à *certaines conditions d'agrément*.

4°) *Grands magasins.*

La loi d'accès à la profession tend à la promotion de la profession.

La structure même des grands magasins les met pratiquement à l'abri d'une qualification professionnelle insuffisante de leur personnel.

En outre, si nous voulons soumettre les grands magasins à l'application de la loi, nous devons modifier les critères de leur agrément.

Seules les filiales dont les personnes chargées de la gestion sont unies par un lien d'incapacité ne tomberont pas sous l'application de la loi.

La Commission du Sénat s'est ralliée à cette interprétation.

5°) *Sur le plan international*, le Traité instituant le Marché Commun oblige tous les pays participants à harmoniser leurs législations en matière d'établissement. Le ministre a pris contact dernièrement avec les services du Marché Commun à Bruxelles et il a appris que le travail d'harmonisation était déjà fort avancé. Il attire également l'attention de la Commission sur le fait que l'article 53 du Traité interdit aux parties contractantes d'introduire de nouvelles restrictions à l'établissement des ressortissants d'un Etat-membre, basées sur la nationalité de ces derniers.

Men heeft zich in de Commissie afgevraagd of sommige certificaten in de plaats van diploma's zullen mogen voorgelegd worden. Er werd aangestipt dat de tekst niet voorziet dat de getuigschriften door instellingen moeten afgeleverd worden welke door de Staat erkend zijn.

Een lid heeft er op aangedrongen dat in sommige gevallen de Regering het initiatief zou nemen. Er zijn firma's die winkels hebben welke over geheel het land verspreid zijn. Ze zouden moeten kunnen verplicht worden, zich aan een reglementering betreffende de vestiging te onderwerpen.

De Minister kan deze opvatting niet delen. Men zou hem beschuldigen van dirigisme en corporatisme. De bijhuizen van genoemde firma's zullen trouwens slechts aan de wet ontsnappen voor zover het bewezen is dat de aangestelde door een band van ondergeschiktheid met de firma verbonden is.

Men heeft in de Commissie nog gevraagd welke de representatieve beroepsverenigingen zullen zijn, die een verzoek mogen indienen.

De Minister antwoordt dat de tekst niets aan duidelijkheid te wensen overlaat. Ze moeten kunnen erkend worden volgens de criteria van de wet van 2 december 1949 en het koninklijk besluit van 5 oktober 1950.

Deze criteria zijn de volgende :

1°) Zij moet een *vrije* vereniging zijn, die op het *nationaal* vlak per beroep of groepen van aanverwante beroepen de ondernemingshoofden uit de ambachts, de kleine en middelgrote handels ondernemingen en de kleine nijverheidsbedrijven groepeerd.

2°) De vereniging moet rechtspersoonlijkheid bezitten.

3°) De werking van de vereniging moet uitsluitend gericht zijn op de bestudering, de bescherming, de bevordering van de professionele, economische, sociale en zedelijke belangen van de leden.

4°) De vereniging moet ten minste sedert 3 jaar in werking zijn.

5°) De vereniging moet van haar leden een schriftelijke instemming vragen met haar statuten.

Waarom deze criteria ?

Omdat het gaat over vertegenwoordigingscriteria vastgesteld in 1949 voor de organisatie van de Hoge Raad voor de Middenstand en omdat het past deze criteria eenvormig toe te passen op alle wetgeving die met de middenstand betrekking heeft ten einde zijn structuur te verstevigen.

Er dient te worden opgemerkt, dat het recht der verenigingen zeer beperkt is, dat het slechts om een *recht van initiatief* gaat. De vereniging legt dus geen voorwaarden op maar ze doet voorstellen, daarna verstrekt de Hoge Raad voor de Middenstand zijn advies en, tenslotte de Minister van Middenstand en de Koning nemen een beslissing, rekening houdend met deze adviezen, alsmede met de adviezen ontvangen vanwege elk betrokken fysisch of rechtspersoon.

De beroepsvereniging moet de voorwaarden vervullen om aangenomen te worden door de Nationale Raad voor Ambachten en Neringen, maar zij moet geenszins erkend zijn. De verplichting tot aansluiting bij de Nationale Raad zou in strijd zijn met het principe van de vrijheid van vereniging en zou onbetwistbaar als dirigistisch moeten worden aangezien.

On s'est demandé à la Commission si certains certificats pourront tenir lieu de diplômes. Il fait observer que le texte ne prévoit pas que les certificats doivent être délivrés par des établissements agréés par l'Etat.

Un commissaire insiste pour que dans certains cas le Gouvernement prenne l'initiative. Certaines firmes ont des magasins éparpillés dans tout le pays. Elles devraient pouvoir être obligées à se soumettre à une réglementation d'établissement.

M. le Ministre ne peut partager cette opinion. On l'accuserait de dirigisme et de corporatisme. D'ailleurs, les filiales de ces firmes n'échapperont à la loi que s'il est établi que le préposé est engagé dans des liens d'un contrat d'emploi avec la firme.

On a demandé en outre quelles seront les associations représentatives qui pourront introduire une demande.

M. le Ministre répond que le texte est clair. Elles doivent être agréées suivant les critères de la loi du 2 décembre 1949 et de l'arrêté royal du 5 octobre 1950.

Ces critères sont :

1°) Elle doit être une association *libre*, groupant sur le plan *national*, par profession ou groupe de professions connexes, des chefs d'entreprises de l'artisanat, du petit ou moyen commerce et de la petite industrie.

2°) L'association doit posséder la personnalité civile.

3°) L'association doit fonctionner exclusivement pour l'étude, la protection et le développement des intérêts professionnels, économiques, sociaux et moraux de ses membres.

4°) L'association doit fonctionner depuis trois ans au moins.

5°) L'association doit exiger de ses membres affiliés, une adhésion écrite à ses statuts.

Pourquoi ces critères ?

Parce qu'il s'agit des critères de représentation repris en 1949, pour l'organisation du Conseil Supérieur des Classes Moyennes et qu'il convient d'uniformiser ces critères dans toutes les législations relatives aux Classes Moyennes, afin d'affermir la stabilisation de leurs structures.

Il est à remarquer que le droit des fédérations est très limité, qu'il s'agit simplement d'un *droit d'initiative*. La fédération n'impose pas des conditions, mais elle propose, puis le Conseil Supérieur des Classes Moyennes donne son avis et, enfin, le Ministre des Classes Moyennes et le Roi, prennent une décision, compte tenu de ces avis, ainsi que des avis reçus de toute personne physique ou morale intéressée.

La fédération professionnelle doit réunir les conditions pour être agréée au Conseil National des Métiers et Négoces, mais elle ne doit nullement être agréée. L'obligation d'affiliation au Conseil National serait contraire au principe de la liberté d'association et constituerait une mesure incontestablement dirigiste.

Bespreking van de artikelen.

Eerste artikel.

De heer Deruelles heeft een amendement ingediend (stuk 44/3) er toe strekkende aan de Koning het initiatiefrecht te verlenen. Hij meent dat zonder deze bepaling de wet zonder gevolg zal blijven; het algemeen belang kan trouwens een initiatief vanwege de minister vergen, wat de beroepen betreft die nog niet georganiseerd zijn en dan krachtens artikel 2 van het ontwerp minstens drie jaar zullen moeten bestaan alvorens een reglementering te kunnen vragen. Ondertussen zouden zich tal van vreemdelingen in ons land, krachtens bepalingen van de Gemeenschappelijke markt kunnen vestigen, zonder aan een enkele voorwaarde te moeten voldoen. Hij wijst op het voorbeeld van de Borinage, waar verscheidene Italianen die de mijnen verlaten herbergiers worden.

De Minister antwoordt met te verwijzen naar hetgeen hij in de algemene bespreking heeft verklaard. Hij meent trouwens dat het initiatiefrecht het gestelde probleem niet zou oplossen, daar bepaalde beroepen die georganiseerd zijn, geen cyclus van beroepsvorming bezitten, hetgeen een ander eventuele voorwaarden is tot het invoeren van vestigingseisen.

Het amendement is met 10 tegen 5 stemmen en 2 onthoudingen verworpen.

De heer Deruelles heeft een tweede amendement ingediend, ertoe strekkende de ambachten, de kleine en middelgrote handel en de kleine nijverheid te doen bepalen bij koninklijk besluit (stuk 44/3).

De Minister meent dat dit amendement overbodig is. De bepaling van de ambachten is te vinden in de wet op het ambachtsregister. Deze van de kleine en middelgrote handel in de grendelwet van 1954. Anderzijds berust de afbakening van het toepassingsgebied bij de erkende beroepsverenigingen, die alleen gemachtigd zullen zijn voorwaarden tot vestiging aan te vragen welke geldend zullen zijn voor de beroepen die in de betrokken beroepssector georganiseerd zijn. Voor alle verduidelijking zal het koninklijk besluit dat de homologatie voor bepaalde vestigingseisen goedkeurt zeer duidelijk de beroepen omschrijven welke onder een bepaald toepassingsgebied vallen.

Het amendement is verworpen met 12 tegen 5 stemmen.

Het eerste artikel wordt aangenomen met 12 stemmen en 5 onthoudingen.

Artikel 2.

Na een verklaring van de Heer Minister trekt de Heer Deruelles zijn amendement terug.

Artikel 2 aangenomen.

Artikel 3.

Aangenomen.

Artikel 4.

Op vraag van een lid verklaart de Minister dat de in § 2, 2° bedoelde praktische leertijd op elke leerling die bij een patroon een beroep heeft aangeleerd betrekking heeft onafgezien of die leerling al dan niet door een leerkontraat verbonden is.

Het artikel is aangenomen.

Examen des articles.

Article premier.

M. Deruelles a présenté un amendement (document 44/3) tendant à octroyer au Roi le droit d'initiative. Il estime que sans cette disposition la loi resterait lettre morte; l'intérêt général peut d'ailleurs rendre nécessaire une initiative du Ministre en ce qui concerne les professions non encore organisées et qui, en vertu de l'article 2 du projet, devront donc exister trois ans au moins avant de pouvoir faire la demande d'une réglementation. Entre-temps bon nombre d'étrangers pourraient s'établir dans le pays, en vertu des dispositions du Marché Commun, sans devoir remplir aucune condition. Il signale l'exemple du Borinage où plusieurs Italiens, après avoir quitté la mine se sont établis cabaretiers.

Le Ministre répond en rappelant ce qu'il a déclaré au cours de la discussion générale. Il croit d'ailleurs que le droit d'initiative ne peut résoudre le problème posé lorsque des professions déterminées qui sont organisées, ne possèdent pas de cycle de formation professionnelle, ce qui constitue une autre condition essentielle à l'instauration de conditions d'établissement.

L'amendement a été rejeté par 10 voix contre 5 et 2 abstentions.

M. Deruelles a présenté un deuxième amendement tendant à déterminer par voie d'arrêté royal ce qu'il faut entendre par artisanat, petit et moyen commerce et petite industrie (document 44/3).

Le Ministre croit que cet amendement est superflu. On trouve la définition de l'artisanat dans la loi sur le registre artisanal. La définition des petites et moyennes entreprises se trouve dans la loi de cadenas de 1954. Le champ d'application s'étendra d'autre part aux associations professionnelles agréées qui seules seront habilitées à exiger des conditions d'établissement, valables pour les professions organisées dans le secteur professionnel intéressé. L'arrêté royal portant approbation de l'homologation de certaines conditions d'établissement déterminera explicitement les professions appartenant à un champ d'application déterminé.

L'amendement est rejeté par 12 voix contre 5.

L'article premier est adopté par 12 voix et 5 abstentions.

Article 2.

Après une déclaration de M. le Ministre, M. Deruelles retire son amendement.

L'article 2 est adopté.

Article 3.

Cet article est adopté.

Article 4.

En réponse à une question posée par un commissaire, M. le Ministre déclare que le stage pratique prévu au § 2, 2° s'applique à tout apprenti ayant appris un métier chez un patron, qu'il ait été engagé dans les liens d'un contrat d'apprentissage ou non.

L'article 4 est adopté.

Artikelen 5 en 6.

Aangenomen.

Artikel 7.

Op vraag van een lid verklaart de Minister, dat de aangestelde niet moet voldoen aan de eventuele voorwaarde van technische uitrusting vermits de patroon gehouden is aan die voorwaarde te voldoen.

Het artikel is aangenomen.

Artikel 8.

Aangenomen.

Artikel 9 en 10.

Op verzoek van een lid verklaart de heer Minister zich akkoord over het volgende :

De wetgever acht het gewenst dat de verschillende getuigschriften, per soort, een eigen kenmerk of kleur zouden dragen, dit om alle misbruiken of onregelmatigheden te vermijden.

Er zullen immers negensoorten getuigschriften dienen afgeleverd te worden :

1°) Aan deze ondernemers die gevestigd waren vóór het in voege treden van de uitwerking voorzien bij artikel 16;

2°) Aan de aangestelden;

3°) Aan diegenen die een afwijking bekomen hebben in de gemeenten van minder dan 5.000 inwoners in toepassing van artikel negen van deze wet;

4°) Aan diegenen die een afwijking bekomen hebben in de gemeenten van minder dan 1.000 inwoners in toepassing van artikel 10 van onderhavige wet;

5°) Aan de weduwen of minderjarige kinderen;

6°) Aan de overnemers van een onderneming;

7°) Aan de ondernemingshoofden die in de vervanging van hun aangestelden moeten voorzien;

8°) Aan diegenen die aan de voorwaarden van de onderhavige wet voldoen;

9°) Aan diegenen die een afwijking bekomen hebben als gewezen helpers, helpsters, leerlingen, stagedoenden, arbeiders of bedienden.

Er dient wel verstaan te worden dat er geen willekeurige individuele afwijkingen zullen worden toegestaan. De afwijkingen zullen toegestaan worden aan al de personen die aan de voorwaarden voldoen gesteld door het koninklijk besluit.

Articles 5 et 6.

Ces articles sont adoptés.

Article 7.

En réponse à une question posée par un commissaire, M. le Ministre déclare que le préposé n'est pas tenu de remplir la condition éventuelle d'équipement technique, puisque c'est l'employeur qui doit se conformer à cette condition.

L'article 7 est adopté.

Article 8.

Cet article est adopté.

Articles 9 et 10.

A la demande d'un commissaire, M. le Ministre se déclare d'accord avec ce qui suit :

Le législateur estime qu'il est souhaitable que les différentes attestations portent des indications ou des couleurs différentes, selon la catégorie en vue d'éviter tout abus ou irrégularité.

En effet, il y aurait lieu de délivrer neuf espèces d'attestations.

1°) Aux chefs d'entreprises établis avant l'entrée en vigueur de la réglementation prévue par l'article 16, § 1;

2°) Aux préposés;

3°) A ceux établis dans les communes de moins de 5.000 habitants et qui ont obtenu une dérogation, en application de l'article 9 de la présente loi;

4°) A ceux établis dans les communes de moins de 1.000 habitants et qui ont obtenu une dérogation, en application de l'article 10 de la présente loi;

5°) Aux veuves ou aux enfants mineurs;

6°) Aux cessionnaires d'une entreprise;

7°) Aux chefs d'entreprises devant pourvoir au remplacement de leurs préposés;

8°) A ceux qui remplissent les conditions de la présente loi;

9°) A ceux qui ont obtenu une dérogation au titre d'anciens aidants, apprentis, stagiaires, ouvriers ou employés.

Il est bien entendu qu'aucune dérogation individuelle arbitraire ne sera accordée. Les dérogations s'appliquent aux personnes qui remplissent les conditions fixées par l'arrêté royal.

Artikelen 11 tot 13.

Nopens de bevoegdheid van de door artikelen 11 en 12 bedoelde organismen ontstond zich in de schoot van de commissie een breedvoerige en grondige discussie.

Een lid deed immers opmerken dat het recht zich als handelaar, nijveraar of ambachtsman te vestigen als een *burgerlijk recht* te beschouwen is, waarvan de kennisneming krachtens artikel 92 van de grondwet bij uitsluiting aan de burgerlijke rechtbanken toevertrouwd is. De door het ontwerp voor de verificatie van de aanvragen en de aflevering van de getuigschriften ingestelde organismen zouden dus ongrondwettelijk zijn. Hij dient dan ook een amendement in als volgt opgesteld :

« I. — Artikel 11 vervangen door wat volgt :

1°) Niemand mag een overeenkomstig de vorige artikelen gereguleerd beroep uitoefenen zonder voorafgaande machtiging van de minister.

2°) De Koning regelt de procedure volgens welke de machtiging aangevraagd en verleend wordt.

3°) Degene, aan wie de machtiging werd geweigerd, beschikt over een verhaal voor de rechtbank van eerste aanleg die dringend uitspraak doet nopens de gevraagde machtiging volgens de bepalingen van artikel 2, volgens de regelen van de gewone procedure en na advies van het openbaar ministerie.

Deze rechtsvordering verjaart na drie maanden, ingaande op de dag van de betekening van de weigering.

» II. — Artikelen 12 en 13 weglaten. »

Daartegenover is door andere leden de mening vooropgesteld dat in overeenstemming met een bepaalde nieuwere rechtsleer (cfr. A. Mast, *Le Fondement constitutionnel des juridictions administratives*. Recueil de Jurisprudence du Droit administratif et du Conseil d'Etat 1956, page 81) het recht van vestiging in het administratief recht opgenomen wordt, omdat de wet speciale administratieve organismen opricht die terzake belast zijn in eerste aanleg en in beroep met de verificatie van de aanvragen en het verlenen van de getuigschriften.

Bijgevolg zouden de beslissingen genomen door de Kamers van Ambachten en Neringen en door de Vestigingsraad vatbaar zijn voor vernietiging door de Raad van State, krachtens artikel 9 van de wet van 23 december 1946.

Op aanvraag van de commissie verstrekt de Minister een toelichtende nota van zijn departement luidende als volgt :

Bij artikelen 11, 12 en 13 wordt een procedure tot verificatie op de uitoefeningsvoorwaarden van het beroep, voor de Kamer van Ambachten en Neringen en, in beroep, voor de Vestigingsraad, ingesteld.

Het gaat niet om een werkelijke rechtspraak in de gebruikelijke zin van het woord met de appreciatiemacht welke dit begrip inhoudt.

Inderdaad, het komt niet toe aan de Kamers van Ambachten en Neringen, noch aan de Vestigingsraad, uit te maken of een aanvrager al dan niet bekwaam is dit of dat beroep uit te oefenen. De Kamers van Ambachten en Neringen en de Vestigingsraad onderzoeken slechts of de aanvrager ja dan neen het bewijs bezit dat hij wel degelijk de voorwaarden vervult die door het Koninklijk Besluit tot uitoefening van een bepaald beroep worden gesteld. De macht van de Kamers van Ambachten en Neringen en deze van de Vestigingsraad beperken zich tot de appreciatie van de hoedanigheid der bewijsstukken die hun worden overgelegd.

Articles 11 à 13.

La question de la compétence des organismes visés par les articles 11 et 12 a donné lieu à une large et profonde discussion au sein de la commission.

Un commissaire a fait observer en effet que le droit de s'établir comme commerçant, industriel ou artisan doit être considéré comme un *droit civil*, dont la connaissance est confiée exclusivement aux tribunaux civils, en vertu de l'article 92 de la Constitution. Les organismes institués par le projet pour la vérification des demandes et la délivrance des attestations seraient donc inconstitutionnels. Il dépose dès lors un amendement, rédigé comme suit :

« I. — Remplacer l'article 11 par ce qui suit :

1°) Nul ne peut exercer une profession réglementée conformément aux articles précédents sans l'autorisation préalable du Ministre.

2°) Le Roi règle la procédure à suivre pour les demandes et l'octroi des autorisations.

3°) Toute personne qui s'est vu refuser l'autorisation dispose d'un recours au tribunal de première instance qui statue d'urgence sur l'autorisation demandée, conformément aux dispositions de l'article 2, suivant les règles de la procédure ordinaire et d'après l'avis du ministère public.

Cette action se prescrit après trois mois, prenant cours à la date de la signification du refus.

» II. — Supprimer les articles 12 et 13. »

D'autres commissaires, au contraire, ont soutenu la thèse défendue par une doctrine plus récente (cf. A. Mast, *Le Fondement constitutionnel des juridictions administratives*. Recueil de Jurisprudence du Droit administratif et du Conseil d'Etat, 1956, p. 81) et suivant lequel le droit d'établissement appartient au domaine du droit administratif, pour la raison que la loi crée des juridictions administratives spéciales, chargées en la matière, en premier ressort et en appel, de la vérification des demandes et de l'octroi des attestations.

Par conséquent, les décisions prises par les Chambres des Métiers et Négoces et par le Conseil d'Etablissement seraient susceptibles d'être annulées par le Conseil d'Etat, en vertu de l'article 9 de la loi du 23 décembre 1946.

A la demande de la Commission, M. le Ministre fournit une note explicative de son département, libellée comme suit :

Les articles 11, 12 et 13 établissent une procédure de vérification des conditions d'exercice de la profession devant la Chambre des Métiers et Négoces et, en appel, devant le Conseil d'Etablissement.

Il ne s'agit pas en l'occurrence d'une véritable jurisprudence au sens habituel du mot et du pouvoir d'appréciation que cette notion implique.

En effet, il n'appartient ni aux Chambres des Métiers et Négoces ni au Conseil d'Etablissement de décider si un requérant est capable ou non d'exercer une profession. Ils examinent uniquement si le requérant est en mesure de prouver qu'il remplit réellement les conditions requises par l'arrêté royal pour l'exercice d'une profession déterminée. Les attributions des Chambres des Métiers et Négoces et du Conseil d'Etablissement se limitent à l'appréciation des pièces justificatives qui leur sont soumises.

De Kamers van Ambachten en Neringen en de Vestigingsraad zijn in zekere mate een « homologatie-commissie » en geen « examen-commissie ».

Cfr. bijvoorbeeld :

- de medische provinciale commissies die de diplomas moeten bekrachtigen welke hun worden voorgelegd door de kandidaten tot uitoefening van het beroep van geneesheer, tandarts, apotheker — artikel 1, koninklijk besluit van 31 mei 1885 — artikel 1, koninklijk besluit van 1 juni 1939 — artikel 2, van de wet van 19 mei 1949;
- de beurscommissie die de wisselagenten erkent — artikel 69 en volgende — titel 5 — wetboek van koophandel;
- de bijzondere commissies die de bedrijfsrevisoren en de bankrevisoren erkent — wet van 22 juli 1953).

Dus, de beslissingen door deze instellingen genomen, zijn louter administratieve daden, maar daden die belangrijke juridische gevolgen met zich brengen, omdat de uitoefening van het getuigenschrift op straf van sancties onontbeerlijk is tot de uitoefening van een gereguleerd beroep. Deze administratieve daden kunnen aanleiding geven tot beroep bij de Raad van State, zoals het trouwens reeds nader werd aangeduid tijdens de werkzaamheden van de verenigde senaatscommissies van Justitie en Middenstand (artikel 9 van de organieke wet van 23 december 1946 op de Raad van State).

Het mogelijk verhaal bij de Raad van State laat vanzelfsprekend geen ander beroep meer toe bij de gewone rechtbanken.

De Minister heeft ook een uittreksel van het advies van de Raad van State voorgelezen over het ontwerp van de heer Mundeleer (wetsontwerp omtrent de handels- en ambachtberoepen), verleend op 2 april 1958. Volgens dit advies is de machtiging om een beroep uit te oefenen, onder welke vorm zijn ook verleend worden « een echte administratieve beslissing, die op grond van de wet van 23 december 1946 voor de Raad van State kan worden bestreden door derden die bij haar vernietiging belang mochten hebben ».

De Minister voegde eraan toe dat de besproken kwestie, hoe gewichtig ook op theoretisch plan, in de praktijk tot geen grote moeilijkheden zal leiden. Hij is de mening toegedaan dat wegens de aard van de te treffen beslissing de verhalen bij de Raad van State zeldzaam zullen zijn. Op een door een lid gestelde vraag verklaarde de Minister dat een eventueel verhaal bij de Raad van State insgelijks door hem zelf zal kunnen ingediend worden.

Het amendement van de heer de Looze is met 15 tegen 2 stemmen verworpen.

De Commissie heeft gevraagd te worden ingelicht omtrent de toestand die zou voortvloeien uit een eventuele nietigverklaring door de Raad van State van een beslissing genomen door de Vestigingsraad.

Naar *analogie* met de procedure, bij de Raad van State gevolgd, zou de toestand als volgt zijn :

De eerste beslissing tot toelating of weigering tot toelating, genomen door de bevoegde Kamer van Ambachten en Neringen, wordt terug van kracht maar blijft getroffen door het beroep tegen haar ingesteld; het verzoek van de aanvrager komt dus terug voor de Vestigingsraad (1).

(1) (Referenties : arrest van 9 april 1957, n° 5593 — In zake : Rosseels tegen Belgische Staat — *Recueil des arrêts et avis du Conseil d'Etat*, april en september 1957, blz. 231).

Les Chambres des Métiers et Négoces ainsi que le Conseil d'Etablissement constituent dans une certaine mesure une « commission d'homologation » et non une « commission d'examen ».

Cfr. par exemple :

- les commissions médicales mixtes appelées à sanctionner les diplômes qui leur sont présentés par les candidats en vue d'exercer la profession de médecin, de dentiste, de pharmacien — article premier, arrêté royal du 31 mai 1885 — art. premier, arrêté royal du 1er juin 1939 — art. 2 de la loi du 19 mai 1949;
- la commission de la Bourse qui agréé les agents de change — art. 69 et suivants — titre 5 — code de commerce;
- les commissions spéciales qui agréent les reviseurs d'entreprise et les reviseurs de banque — loi du 22 juin 1953.

Ainsi donc les décisions prises par ces institutions, sont des actes purement administratifs, mais des actes entraînant des conséquences juridiques importantes parce que la condition de la possession d'un certificat sous peine de sanctions est indispensable à l'exercice d'une profession réglementée. Ces actes administratifs peuvent donner lieu à appel au Conseil d'Etat ainsi qu'il a déjà été indiqué au cours des travaux des commissions réunies de la Justice et des Classes Moyennes du Sénat (article 9 de la loi organique du 23 décembre 1946 relative au Conseil d'Etat).

La possibilité d'appel au Conseil d'Etat ne laisse, il va sans dire, subsister aucune autre possibilité d'appel aux tribunaux ordinaires.

M. le Ministre lit également un passage de l'avis que le Conseil d'Etat a donné le 2 avril 1958 en ce qui concerne le projet de loi de M. Mundeleer relatif aux professions commerciales et artisanales. Selon cet avis, l'autorisation d'exercer une profession, quelle que soit la forme sous laquelle elle ait été accordée, « est une véritable décision administrative qui pourra être attaquée, en vertu de la loi du 23 décembre 1946, devant le Conseil d'Etat par des tiers qui auraient un intérêt à la voir annuler ».

Le Ministre ajoute que cette question, quelle que soit son importance sur le plan théorique, n'entraînera pas de difficultés dans la pratique. Il estime qu'en raison de la nature de la décision à prendre, les recours devant le Conseil d'Etat seront rares. En réponse à une question posée par un commissaire, le Ministre déclare que lui-même pourra éventuellement prendre son recours devant le Conseil d'Etat.

L'amendement de M. de Looze est rejeté par 15 voix contre 2.

La Commission a demandé à être éclairée sur la situation qu'engendrerait l'annulation éventuelle par le Conseil d'Etat d'une décision rendue par le Conseil d'Etablissement.

Par *analogie* avec la procédure suivie devant le Conseil d'Etat, la situation serait la suivante :

La première décision d'agrément ou de refus d'agrément, rendue par la Chambre des Métiers et Négoces compétente, revêt mais frappée de l'acte d'appel porté contre elle; la demande du requérant revient donc devant le Conseil d'Etablissement (1).

(1) (Références : arrêt du 9 avril 1957, n° 5593 — En cause : Rosseels contre Etat Belge — *Recueil des arrêts et avis du Conseil d'Etat*, avril et septembre 1957, page 231.)

Zonder dat een nieuw verzoekschrift moet ingediend en zonder dat terugzending geschiedt wordt de aanvraag terug bij de Vestigingsraad aanhangig gemaakt. Met andere woorden de aangelegenheid wordt automatisch bij de Vestigingsraad aanhangig gemaakt.

Meer nog, de bij de organieke wet van de Raad van State van 23 december 1946 ingestelde algemene procedurebeginselen vereisen geenszins dat de Vestigingsraad, bij wie de aangelegenheid terug aanhangig werd gemaakt, van een andere samenstelling zou zijn (2).

Op vraag van een lid is uwe commissie akkoord om te verklaren dat de wetgever het noodzakelijk acht dat elke beslissing, genomen door de vestigingsraad, zowel in geval van toekenning als in geval van weigering, met redenen omkleed zou worden.

Het artikel 11 is met 15 tegen 12 stemmen aangenomen.

Artikel 12.

De tekst van het laatste lid luidt als volgt :

« De Vestigingsraad is voor een tijdperk van zes jaren samengesteld ». Deze tekst dient te worden begrepen in de zin dat de vestigingsraad om de zes jaren zal vernieuwd worden.

Dit artikel is aangenomen met 15 tegen 2 stemmen.

Artikel 13.

Uwe commissie is van oordeel dat de advocaat alleen mag verschijnen voor de vestigingsraad, niet enkel om zijn client te verdedigen maar ook om hem te vertegenwoordigen.

Dit artikel is aangenomen met 15 tegen 2 stemmen.

Artikelen 14, 15, 16 en 17.

Zijn zonder opmerkingen aangenomen.

Artikel 18.

Het verzoekschrift waarvan sprake in dit artikel, is het verzoekschrift dat is ingediend geworden door het beroepsverband, zoals voorzien in artikel 3 van dit ontwerp.

Enkele commissarissen geven uiting van hun bezorgdheid in verband met de eventuele misbruiken, die zouden kunnen gepleegd worden bij het afleveren door de gemeentebesturen van getuigschriften waaruit moet blijken dat de personen in kwestie reeds gevestigd waren, vóór de bekendmaking van het verzoekschrift dat de vraag tot vestigingseisen van het beroepsverband inhoudt.

Een lid laat opmerken dat personen die op de hoogte zijn van de inzichten van een beroepsverband, met het oog op de invoering van vestigingseisen, zich zouden kunnen laten inschrijven in het Handelsregister of Ambachtsregister met de bedoeling een getuigschrift in handen te krijgen dat hun het recht zou geven zich later, naar believen te vestigen zonder dat zij aan de vestigingsvoorwaarden zouden hebben voldaan.

De mogelijkheid van dergelijke fictieve toestanden moet bestreden worden.

De heer Minister is volledig akkoord met de zienswijze van deze commissarissen, en verklaart dat enerzijds de inschrijving in het Handelsregister of het Ambachtsregister niet zal volstaan om het getuigschrift van « gevestigd ondernemingshoofd » te kunnen bekomen; anderzijds

Le Conseil d'Etablissement est ressaisi sans qu'il y ait besoin d'une nouvelle requête et sans qu'il y ait lieu à renvoi. Autrement dit, le Conseil d'Etablissement est ressaisi automatiquement.

De plus, les principes généraux de la procédure organisée par la loi du 23 décembre 1946, organique du Conseil d'Etat n'exigent nullement une composition différente du Conseil d'Etablissement ressaisi (2).

A la demande d'un membre, votre Commission est d'accord pour déclarer que le législateur estime indispensable que toute décision du Conseil d'Etablissement, refusant ou accordant l'autorisation, doit être motivée.

L'article 11 est adopté par 15 voix contre 2.

Article 12.

Le dernier alinéa est libellé comme suit :

« Le Conseil d'Etablissement est constitué pour une durée de six ans ». Ce texte doit être compris en ce sens que le Conseil d'Etablissement sera renouvelé tous les six ans.

Cet article est adopté par 15 voix contre 2.

Article 13.

Votre Commission estime que l'avocat peut comparaître devant le Conseil d'Etablissement, non seulement pour défendre son client, mais également pour le représenter.

Cet article est adopté par 15 voix contre 2.

Articles 14, 15, 16 et 17.

Ces articles sont adoptés sans observations.

Article 18.

La requête prévue par cet article est celle qui a été introduite par la fédération professionnelle visée à l'article 3 du projet.

Plusieurs commissaires s'inquiétant des abus qui seraient éventuellement commis grâce aux attestations délivrées par les administrations communales et tendant à prouver que les intéressés étaient déjà établis dans leur profession avant la publication de la requête de la fédération professionnelle contenant la demande de conditions d'établissement.

Un membre fait observer que des personnes qui connaissent les intentions de la fédération professionnelle en vue de l'instauration de conditions d'établissement pourraient se faire inscrire au registre de commerce ou au registre de l'artisanat, pour obtenir une attestation qui leur donnerait le droit de s'établir où bon leur semble, sans avoir rempli les conditions d'établissement.

La possibilité de créer de telles situations fictives doit être combattue.

Le ministre est entièrement d'accord avec ces commissaires et déclare que, d'une part, l'inscription au registre du commerce ou au registre de l'artisanat ne suffira pas pour obtenir l'attestation de « chef d'entreprise établi » et que, d'autre part, dans ses instructions aux administrations

(2) Referenties : arrest van 11 juli 1957, n° 5763 — In zake : De Kerpel tegen Belgische Staat — *Recueil des arrêts et avis du Conseil d'Etat*, avril-septembre 1957, blz. 455).

(2) (Références : arrêt du 11 juillet 1957, n° 5763 — En cause : De Kerpel contre Etat Belge — *Recueil des arrêts et avis du Conseil d'Etat*, avril-septembre 1957, page 455.)

zal de heer Minister in zijn onderrichtingen aan de gemeentebesturen mededelen welke bewijzen door de belanghebbende personen zullen moeten voorgelegd worden om het getuigschrift te kunnen bekomen.

Uw commissie dringt er op aan dat het getuigschrift, waarvan sprake is in dit artikel, enkel en alleen mag afgeleverd worden aan de personen die een zaak of onderneming in werkelijke exploitatie bezitten.

Dit artikel is aangenomen.

Het ontwerp is eenparig aangenomen.

Het verslag is eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

P. EECKMAN.

De Voorzitter,

L. MOYERSOEN.

communales, il indiquera quels documents les personnes intéressées devront présenter pour avoir l'attestation en question.

Votre Commission insiste pour que l'attestation visée dans le présent article ne puis être délivrée qu'aux personnes qui exploitent réellement un commerce ou une entreprise.

Cet article est adopté.

Le projet a été approuvé à l'unanimité.

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

P. EECKMAN.

Le Président,

L. MOYERSOEN.